

Rapport

Tall som teller

Statistikk over norsk utviklingsbistand i 2023

Av Seksjon for statistikk og analyse, Norad

Tall som teller

Statistikk over norsk utviklingsbistand i 2023

ISBN: 978-82-8369-203-7

07.05.2024

norad.no / bistandsresulater.no

Foto: Sofi Lundin / Panorama

Innhold

Innledning: Bistand i en stadig mer konfliktfylt verden	5
Oversikt over bistanden	7
<hr/>	
1. Om rapporten	7
2. Hva er bistand?	7
3. Total norsk bistand	7
4. Internasjonal bistand	9
5. Geografisk fordeling	12
5.1. Regioner	12
5.2. Største mottakerland	13
5.3. De fattigste landene	14
5.4. Ukraina	15
6. Partnere	18
6.1. Multilaterale partnere	19
6.2. Sivilsamfunns partnere	21
7. Type bistand	22
8. Sektorer	23
8.1. Nødhjelp	25
8.2. Klimatilpasning	27
8.3. Klima- og skogsatsingen	28
8.4. Landbruk, fiskeri og matsikkerhet	29
8.5. Flyktningutgifter	30
8.6. Helsebistand	31
8.7. Utdanning	34
9. Likestilling og sårbare grupper	35
9.1. Likestilling og kvinners rettigheter	35
9.2. Inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne	36
10. Forvaltningen av norsk bistand	37

Figur 3.1 Norsk bistand, 2014-2023, løpende priser.....	8
Figur 3.2 Norsk bistand, 2014-2023, faste 22-priser.....	8
Figur 3.3 Bistand som andel av bruttonasjonalinntekt (BNI), 2014-2023.....	9
Figur 4.1: Total bistand fra DAC-land, 2014-2023.....	10
Figur 4.2: Bistand fra medlemsland i OECDs utviklingskomité som andel av BNI, 2023.....	11
Figur 5.1: Regional fordeling av bistanden, 2023.....	12
Figur 5.2: Regional fordelt bistand, 2014-2023.....	13
Figur 5.3: Største mottakerland, langsiktig bistand og nødhjelp, 2023.....	14
Figur 5.4: Landspesifisert bistand fordelt på inntektsgrupper, 2019-2023.....	15
Figur 5.5: Norsk bistand til Ukraina fordelt på sektor, 2023.....	16
Figur 5.6: Norsk bistand til Ukraina fordelt på partnergruppe, 2023.....	17
Figur 6.1: Partnergrupper, 2023.....	18
Figur 6.2: Partnergrupper, 2014-2023.....	19
Figur 6.3: Multilaterale organisasjoner: kjernestøtte vs. øremerket bistand, 2014-2023.....	19
Figur 6.4: Multilaterale partnergrupper, 2014-2023.....	20
Figur 6.5: 10 største multilaterale partnere, 2023.....	21
Figur 6.6: Sivilsamfunnspartnere, 2014-2023.....	21
Figur 6.7: 10 største sivilsamfunnspartnere, 2023.....	22
Figur 7.1: Bistandstype, 2014-2023.....	23
Figur 8.1: Sektorfordeling av bistanden, 2023.....	24
Figur 8.2: Utvikling innenfor de største sektorene, 2014-2023.....	25
Figur 8.3: Bistand til nødhjelp, 2014-2023.....	26
Figur 8.4: Geografisk fordeling av nødhjelp, 2014-2023.....	27
Figur 8.5: Øremerket bistand til klimatilpasning, 2020-2023.....	28
Figur 8.6: Klima- og skogsatsingen, 2014-2023.....	29
Figur 8.7: Landbruk, fiskeri og matsikkerhet, 2015-2023.....	30
Figur 8.8: Flyktningutgifter i Norge, 2014-2023.....	31
Figur 8.9: Helsebistanden, 2014-2023.....	32
Figur 8.10: Bistand til SRHR, 2016-2023.....	33
Figur 8.11: Forebygging av skadelige skikker, 2018-2023.....	34
Figur 8.12: Utdanning, 2014-2023.....	34
Figur 9.1: Ligestilling, 2014-2023.....	36
Figur 9.2: Inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne, 2018-2023.....	37
Figur 10.1: Forvaltning av norsk bistand, 2019-2023.....	38

Innledning: Bistand i en stadig mer konfliktfylt verden

Total norsk bistand utgjorde **58,6** milliarder kroner i 2023. Det er et nytt toppnivå for bistanden. Økningen fra 2022 var på 9 milliarder kroner, tilsvarende en oppgang på 18 prosent. Bistanden i 2023 utgjorde 1,09 prosent av Norges bruttonasjonalinntekt (BNI), og Norge var med det giverlandet som ga mest bistand som andel av BNI.

Krig og kriser preget verden i 2023, og er bakteppet for lanseringen av Norges offisielle bistandsstatistikk under det årlige arrangementet Tall som Teller 7. mai 2024: [Tall som teller 2024 \(norad.no\)](#). **Nansen-programmet for Ukraina**, en femåring støttepakke til Ukraina på 75 milliarder kroner, ble vedtatt av Stortinget våren 2023, sammen med en ettårig ekstrabevilgning på 5 milliarder i 2023 til utviklingsland som er særlig rammet av krigens ringvirkninger.¹ Den sivile delen av Nansen-programmet finansieres over bistandsbudsjettet og endte i 2023 opp på 8,7 milliarder kroner, hvorav 7,8 milliarder gikk til Ukraina og nærmere 800 millioner gikk til nabolandet Moldova. Russlands angrepskrig på Ukraina har hatt stor påvirkning på innretningen av den norske og internasjonale bistanden – og Ukraina var det største mottakerlandet av både norsk og internasjonal bistand for andre år på rad i 2023. For Norges del utgjorde dette 7,9 milliarder kroner når vi inkluderer støtte til landet over alle budsjettposter. I tillegg gikk rundt 11 milliarder til Ukraina i form av militær støtte finansiert over andre budsjetter.²

En annen krise som inntraff på slutten av 2023 var krigen i Gaza. Norge økte bistanden til **Palestina** med over 500 millioner kroner fra 2022 til 2023, fra 668 millioner til 1,2 milliarder kroner. Palestina var med dette det nest største mottakerlandet av norsk bistand. I tillegg støttet Norge FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA) med totalt 481 millioner kroner, en økning på over 180 millioner fra 2022. Økningen forklares nesten utelukkende av krigen i Gaza.

Land med konflikt mottar stadig mer av bistanden, og i 2023 gikk 67 prosent av den landspesifiserte norske bistanden til land med konflikt. Åtte av de ti største mottakerlandene av norsk bistand i 2023 var land med konflikt. Økningen i bistand til konfliktland kan sees i sammenheng med at den norske **nødhjelpen** har økt betraktelig de siste årene. Deler av økningen i 2023 knytter seg til regjeringens ettårige ekstrabevilgning – omtalt som «Sør-pakka» – som styrket nødhjelpspostene med litt over 2 milliarder kroner. Trenden med økende nødhjelp opprettholdes imidlertid også hvis disse midlene holdes utenfor.

På tross av at majoriteten av økningen i den norske bistanden i 2023 kan tilskrives økt støtte over Nansen-programmet og nødhjelp, var det også en økning i annen bistand. Blant annet økte bistanden til landbruk, fiskeri og matsikkerhet med 2,5 milliarder kroner fra 2022 til 2023, fra 3,9 milliarder kroner i 2022 til 6,4 milliarder i 2023. Budsjettpostene som sto for majoriteten av denne økningen var

¹ [Sak - stortinget.no: Prop. 44 S \(2022-2023\), Innst. 218 S \(2022-2023\)](#)

² [Meld. St. 8 \(2023-2024\) - regjeringen.no](#)

Matsikkerhet, fiskeri og landbruk (162.71) og Regionbevilgningen til Afrika (159.75). Disse postene ble økt med henholdsvis 1,5 milliarder og 600 millioner kroner fra saldert budsjett gjennom Sør-pakka.

For å lese mer om noen av tematikkene vi trekker frem i denne rapporten, blant annet *bistand til land med konflikt*, se også Norads analyseblogg: norad.no/analyseblogg/.

Oversikt over bistanden

1. Om rapporten

Rapporten presenterer statistikk og fakta om norsk og internasjonal utviklingsbistand i 2023. Den ble publisert i forbindelse med publiseringen av Norges offisielle bistandsstatistikk og Norads arrangement «Tall som teller» 7. mai 2024.

Statistikken for 2023 vil kunne endre seg frem til rapporteringen til OECDs utviklingskomité i juli 2024. Det kan også forekomme mindre endringer etter dette tidspunktet basert på tilbakemeldinger fra OECD. Den til enhver tid mest oppdaterte statistikken er tilgjengelig her: resultater.norad.no.

2. Hva er bistand?

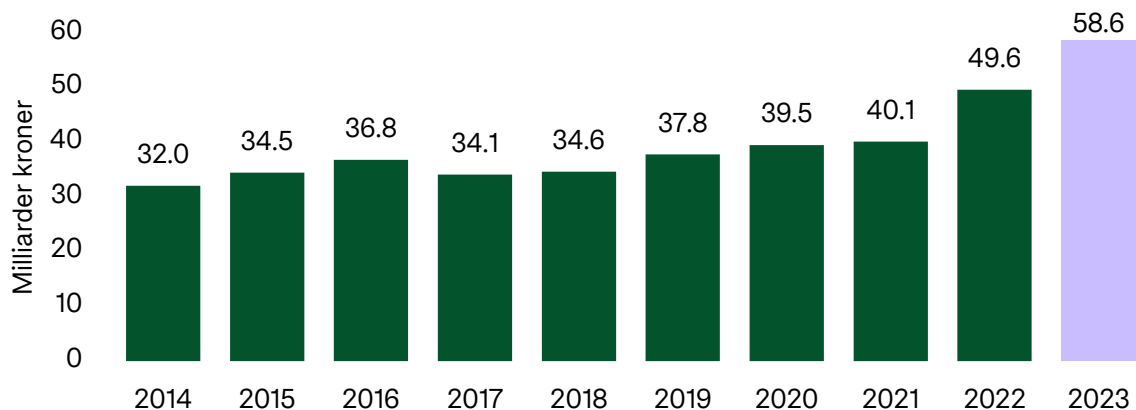
Official development assistance (ODA) er en internasjonal standard for hva som kan regnes som bistand til utviklingsland. Standarden håndheves av OECDs utviklingskomité – DAC (Development Assistance Committee) og omhandler regelverk for hva som kan rapporteres som offentlig finansiert bistand. DAC har i dag 32 medlemmer; 31 land samt den Europeiske Union. ODA regnes som midler som har som hovedmål å [bidra til økonomisk og sosial utvikling i et utviklingsland](#). For Norges del tar dette i all hovedsak form som gavebistand, samt midler overført til Norfund og Klimainvesteringsfondet for investeringer i utviklingsland med samme hovedformål.

[Listen over land](#) som kan motta bistand i tråd med definisjonen av ODA består av alle lav- eller mellominntektsland som definert av [Verdensbanken](#) (brutto nasjonalinntekt per innbygger), med unntak av G8-medlemmer, EU-medlemmer og land med en definert dato for å bli EU-medlem. I tillegg er alle land definert av [FN](#) som minst utviklede land ODA-godkjente. Listen oppdateres hvert tredje år, hvor land som har vært høyinntektsland sammenhengende i tre år går ut av listen.

3. Total norsk bistand

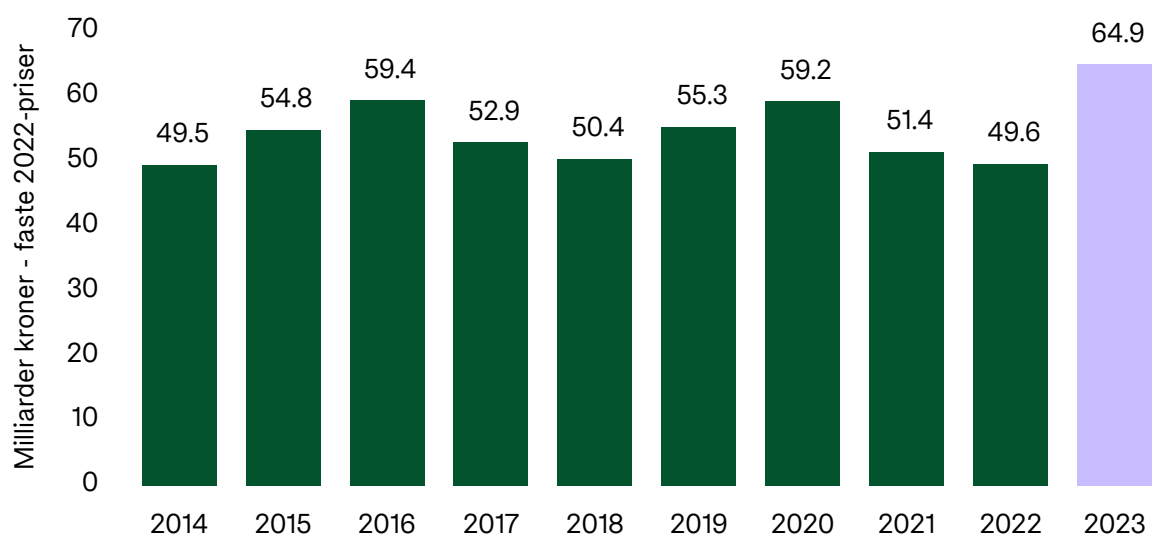
Total norsk bistand utgjorde **58,6 milliarder kroner** - tilsvarende 5,55 milliarder dollar – i 2023. Det er et nytt toppnivå for bistanden. Økningen fra 2022, da bistanden summerte seg til 49,6 milliarder kroner, var på 9 milliarder kroner tilsvarende en oppgang på 18 prosent. Foruten den kraftige økningen i bistanden til Ukraina, var det i 2023 også en klar økning i bistand til land i Afrika og i Midtøsten. Tematisk sett, var det en kraftig økning til nødhjelp og multisektorstøtte. 97 land mottok øremerket norsk bistand i 2023. Det var tre land mindre enn i 2022.

Figur 3.1 Norsk bistand, 2014-2023, løpende priser

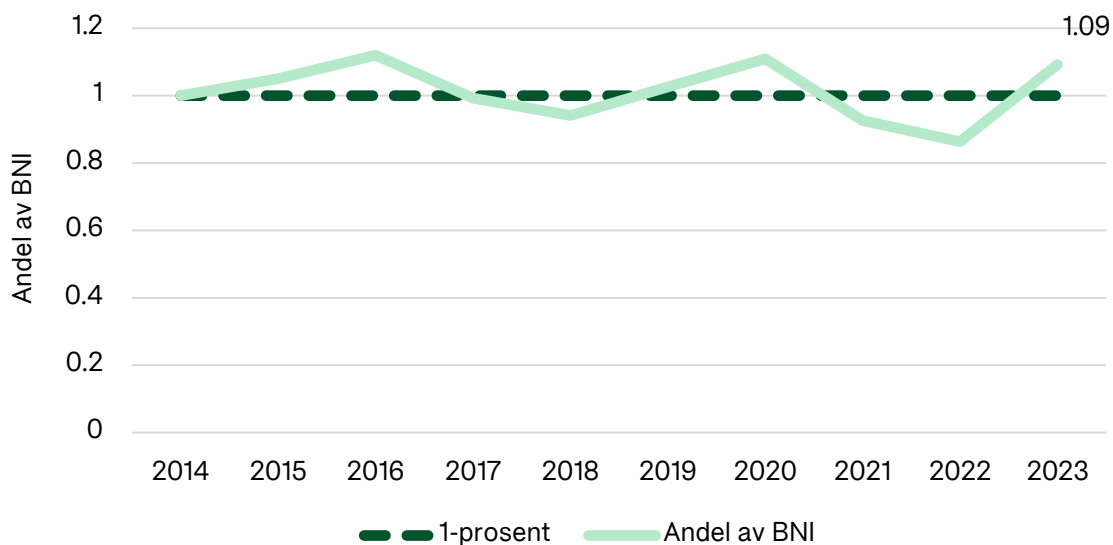
Målt i faste priser, slik OECD gjerne omtaler tallene, var økningen i den norske bistanden på 30,9 prosent fra 2022 til 2023. Figuren under viser utviklingen målt i faste priser, hvor prisutviklingen i produserte norske varer og tjenester (bruttonasjonalprodukt) er justert for. Også målt i faste priser var 2023 et år med rekordhøy norsk bistand.

Figur 3.2 Norsk bistand, 2014-2023, faste 22-priser

Norsk bistand tilsvarte **1,09 prosent av norsk bruttonasjonalinntekt (BNI)** i 2023. Dette var en markant økning fra 0,86 prosent i 2022. Med en høyst variabel størrelse som BNI er det vanskelig å treffe eksakt med bistandsbudsjettene mot et mål i et gitt år. Dette blir særlig synlig for en liten åpen økonomi som Norge, gitt hvor stor betydning petroleumprisene gjennom året har å si for utviklingen for samlet norsk økonomi. Over tiårsperioden 2014-2023 utgjorde bistanden i gjennomsnitt 1,01 prosent av BNI.

Figur 3.3 Bistand som andel av bruttonasjonalinntekt (BNI), 2014-2023

4. Internasjonal bistand

Foreløpige tall for samlet bistand fra de 31 medlemslandene i OECDs utviklingskomité (DAC) var på **223,7 milliarder dollar** tilsvarende 2 362 milliarder norske kroner. Dette var det høyeste nivået på bistanden noensinne og utgjorde en realvekst på 1,8 prosent sammenlignet med 2022. Økningen forklares i hovedsak av økt støtte til Ukraina, humanitær bistand og kjernestøtte til internasjonale organisasjoner.

Bistanden fra DAC-landene til **Ukraina**³ var på 20 milliarder dollar, en realvekst på 9 prosent fra 2022. Støtten til Ukraina utgjorde 9 prosent av total ODA i 2023. Av de 20 milliardene var 3,2 milliarder humanitær støtte. I tillegg ga EU-institusjonene 20,5 milliarder dollar i bistand til Ukraina, noe som representerer 54 prosent av deres totale ODA. Støtten til Ukraina fra EU-institusjonene er hovedsakelig i form av svært gunstige lån for å støtte opp om makrofinansiell stabilitet i landet. Les mer om bistanden til Ukraina senere i rapporten.

Foreløpige estimater tilsier at DAC-landenes bistand til **Palestina** utgjorde 1,4 milliarder dollar i 2023, en realvekst på 12 prosent fra 2022. 758 millioner av dette var humanitær støtte, en økning på 91 prosent.

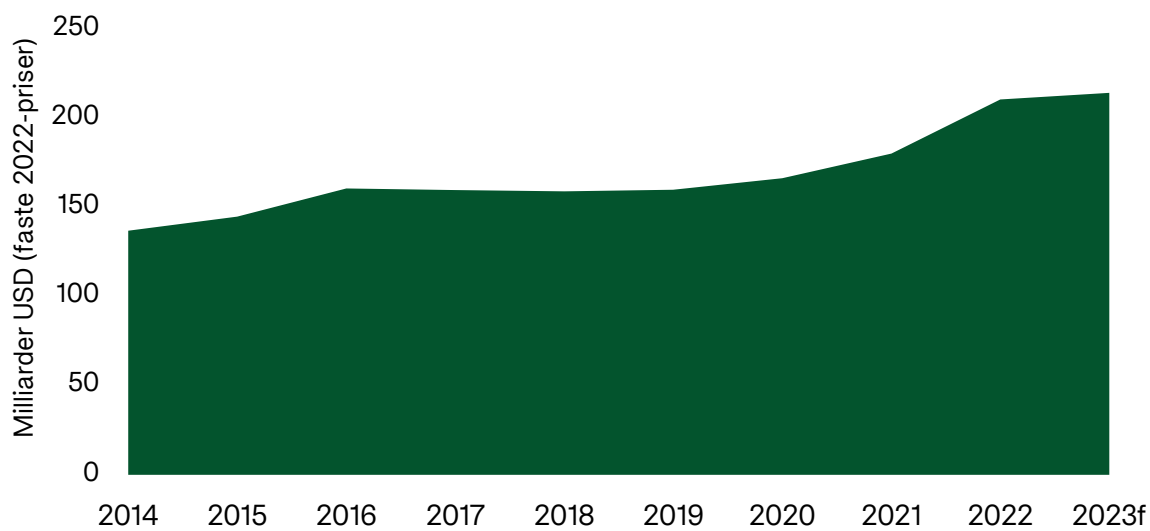
Humanitær bistand beløp seg til 25,9 milliarder dollar, en realvekst på 4,8 prosent. Bistanden til Afrika utgjorde 42 milliarder dollar, en realvekst på 2 prosent fra 2022, da den falt med 11 prosent

³ Foreløpige tall fra OECD for samlet støtte til Ukraina og også tall for Afrika sør for Sahara og Palestina er å regne som estimater utarbeidet av OECD. De skiller heller ikke mellom støtte i form av gavebistand og lån gitt med gode betingelser. Norge gir kun gavebistand, men for andre land og EU-institusjonene vil det kunne være en kombinasjon. Detaljert informasjon om dette ventes publisert av OECD først mot slutten av 2024. [Official development assistance \(ODA\) - OECD](#)

sammenliknet med 2021 blant annet på grunn av redusert støtte til Covid-relaterte tiltak. Av dette gikk 36 milliarder dollar til land sør for Sahara, en økning på fem prosent fra 2022.

Fjorten av DAC-medlemslandene økte sin bistand – målt i faste priser - fra 2022 til 2023. Norge var landet med nest høyest prosentvis realvekst; 30,9 prosent. Sytten andre DAC-land hadde en nedgang, som blant annet skyltes reduserte utgifter til flyktninger i giverland rapportert som bistand og en reduksjon i konsesjonelle utlån (lån til gunstige betingelser).

Figur 4.1: Total bistand fra DAC-land, 2014-2023

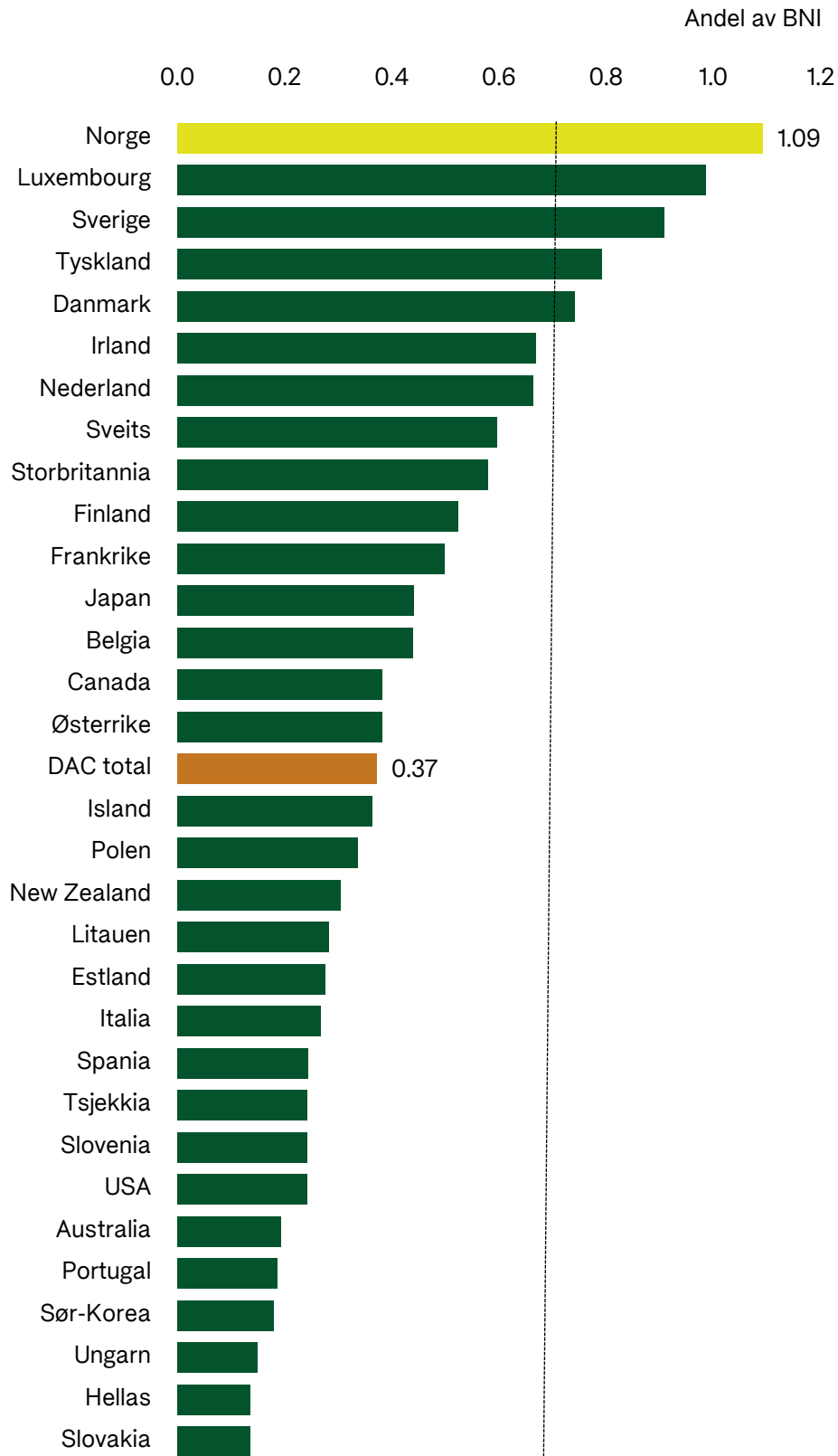

Totalt for DAC-landene var andelen av bruttonasjonalinntekt (BNI) til bistand **0,37** prosent i 2023 – på samme nivå som i 2022. Norge, Luxembourg, Sverige, Tyskland og Danmark var landene som nådde FN-målet om minst 0,7 prosent av BNI i 2023. Norge var på topp med en andel på 1,09 prosent og på tiendeplass målt i ODA-volum. USA var landet som ga mest bistand, med 66 milliarder dollar, nesten 30 prosent av den samlede bistanden fra DAC-landene. Etter USA følger Tyskland (36,7 mrd. USD), Japan (19,6 mrd. USD), Storbritannia (19,1 mrd. USD) og Frankrike (15,4 mrd. USD). Bistand fra EU-institusjonene var 26,9 mrd. USD.

Les mer om de foreløpige internasjonale tallene for bistand her:

[International aid rises in 2023 with increased support to Ukraine and humanitarian needs.](#)

Figur 4.2: Bistand fra medlemsland i OECDs utviklingskomité som andel av BNI, 2023

Videre i dokumentet er alle figurer i løpende priser og tar derfor ikke høyde for inflasjon. Det er viktig å ha med seg når man ser på utviklingen i trender.

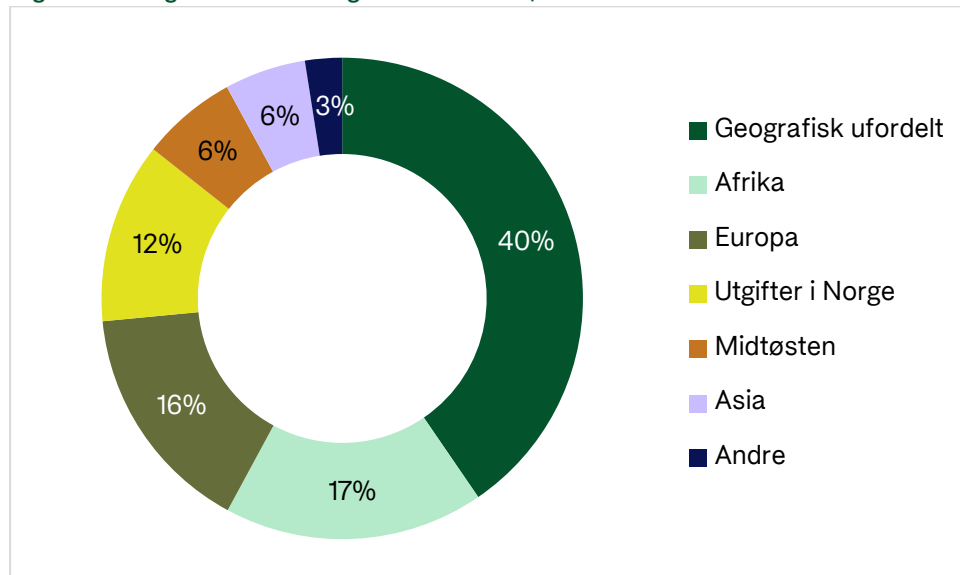
5. Geografisk fordeling

5.1. Regioner

Av den totale bistanden i 2023 kan **60 prosent fordeles geografisk**.⁴ Kategorien «geografisk ufordelt» i figuren under inneholder kjernestøttebidrag til multilaterale organisasjoner og støtte til tiltak med mottakerland/regioner på tvers av verdensdeler. Kategorien «utgifter i Norge» er i hovedsak flyktningutgifter og administrasjonskostnader i bistandsforvaltningen.

Afrika var fortsatt verdensdelen som mottok mest bistand i 2023, med 10,2 milliarder kroner. Veksten fra 2022 var på 32 prosent – opp fra 7,8 milliarder kroner. Støtten til Europa kom opp i 9,1 milliarder kroner på grunn av støtten til Ukraina. Veksten til Europa var på 55 prosent fra 2022 da den utgjorde 5,9 milliarder kroner. Også støtten til Midtøsten økte, fra 2,7 til 3,8 milliarder kroner, som utgjorde en vekst på 38 prosent. Størst økning var det i bistanden til Palestina. Veksten for disse tre seksjonene må ses i sammenheng med Nansen-programmet for Ukraina samt ettårig ekstrabevilgning på fem milliarder kroner til utviklingsland som er særlig rammet av krigens ringvirkninger (sør-pakka).

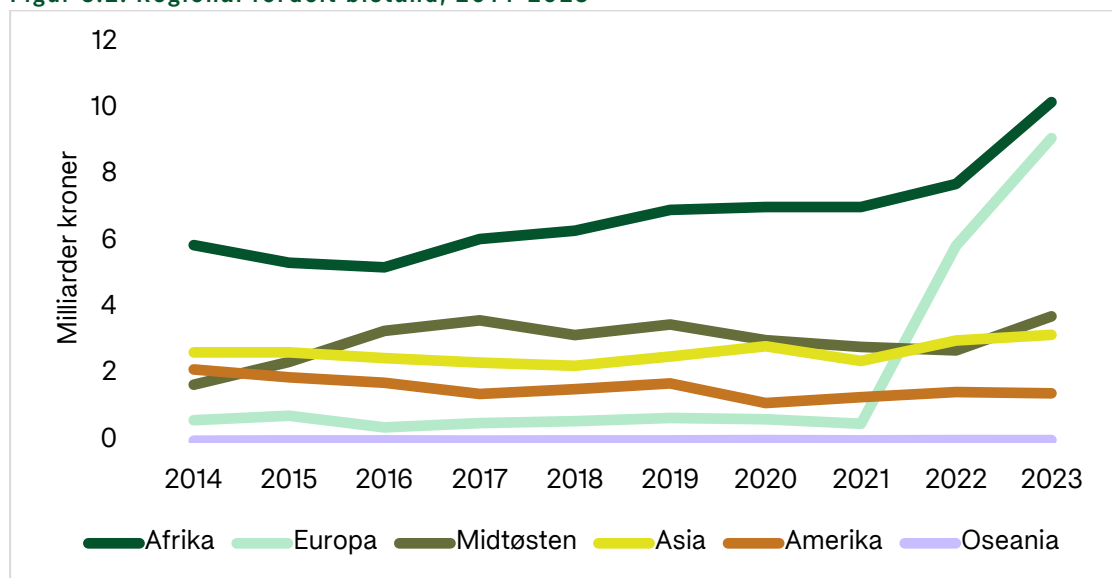
Figur 5.1: Regional fordeling av bistanden, 2023

⁴ I [Bistandsresultater \(norad.no\)](https://www.norad.no) inngår også kategorien «Utgifter i Norge» under «Geografisk ufordelt», slik at geografisk ufordelt der utgjør 53 prosent.

I et tiårsperspektiv kommer den kraftige veksten til Europa fra 2022, forklart av krigen i Ukraina, tydelig frem. Økningen i bistanden til Afrika gjør likevel at denne verdensdelen fortsatt mottar mest bistand. Midtøsten ble i 2023 igjen tredje største mottaker av bistand på grunn av økt støtte til Palestina og Syria.

Figur 5.2: Regional fordelt bistand, 2014-2023

5.2. Største mottakerland

Bistanden som i statistikken er landfordelt⁵ utgjorde 23,9 milliarder kroner i 2023. Som i 2022 var **Ukraina** det klart største mottakerlandet av norsk bistand med 7,9 milliarder kroner. Av dette var 2,3 milliarder kroner humanitær bistand. 2,1 milliarder kroner ble gitt via Den internasjonale bank for gjenoppbygging og utvikling (IBRD) til flergiverfondet *The Ukraine Relief, Recovery, Reconstruction and Reform Trust Fund* (URTF). Videre gikk 1 milliard kroner til det internasjonale utviklingsfondet (IDA) til *IDA Crisis Facility - Special Program for Ukraine and Moldova Recovery (SPUR)*. Det ble også gitt 1,9 milliarder kroner til energiltak, blant annet energiforsyning og sikkerhet ved kjernekraftverk.

Palestina var det nest største mottakerlandet i 2023 med 1,2 milliarder kroner. Det var nær en dobling fra 2022. Om lag halvparten av midlene, 557 millioner kroner, ble gitt som nødhjelp, mens 333 millioner kroner ble gitt til flergiverfondet *Palestinian Umbrella for Resilience Support to the Economy* (PURSE) gjennom Verdensbanken. Som omtalt i innledningen i rapporten økte også norsk støtte til FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA) med over 180 millioner, til 481 millioner kroner i 2023. Disse midlene er ikke registrert på Palestina i statistikken. Støtten til UNRWAs humanitære appeller økte med rundt 170 millioner kroner, opp til 271 millioner, hvor økningen forklares av Gaza-appeller utstedt etter 7. oktober. UNRWA arbeider med palestinske flyktninger i Jordan, Libanon og Syria, så vel som Palestina, og den humanitære støtten regnes derfor som regional bistand til

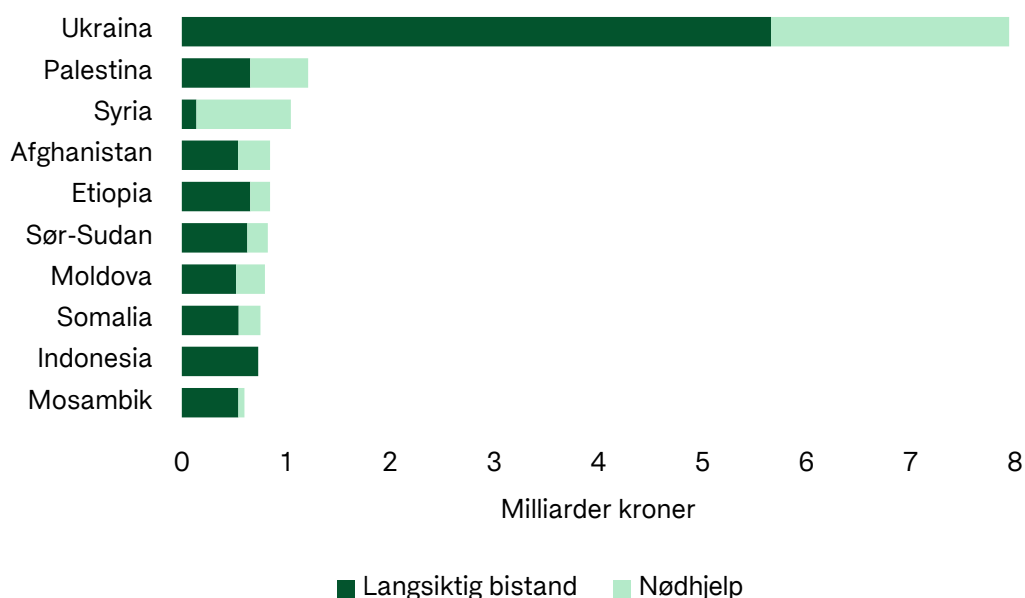
⁵ Landfordelt inkluderer ikke kjernestøtte til multilaterale organisasjoner, midler over avtaler som er globale eller regionale (mer enn et land), administrasjon, flyktningutgifter i giverland mv.

Midtøsten. Videre ble kjernestøtten til organisasjonen opprettholdt på 200 millioner kroner, mens en ny avtale om UNRWA-skoler i Libanon hadde utbetaling på 11 millioner kroner i 2023.

Syria, som var det største mottakerlandet av norsk bistand hvert år i perioden 2016-2021, var det tredje største mottakerlandet i 2023, som det var i 2022. Nær 90 prosent av støtten ble gitt som nødhjelp gjennom multilaterale organisasjoner og norske sivilsamfunnsorganisasjoner.

Fem av de ti største mottakerlandene i 2023 faller innenfor FN-kategorien **minst utviklede land** (MUL-land);⁶ Afghanistan, Etiopia, Sør-Sudan, Somalia og Mosambik, mens Syria er et lavinntektsland (Verdensbankens inntektskategorier) som ikke regnes som et MUL-land. Tre land var lavere mellominntektsland (men ikke MUL-land); Ukraina, Palestina og Indonesia, mens Moldova var et høyere mellominntektsland.

Figur 5.3: Største mottakerland, langsiktig bistand og nødhjelp, 2023

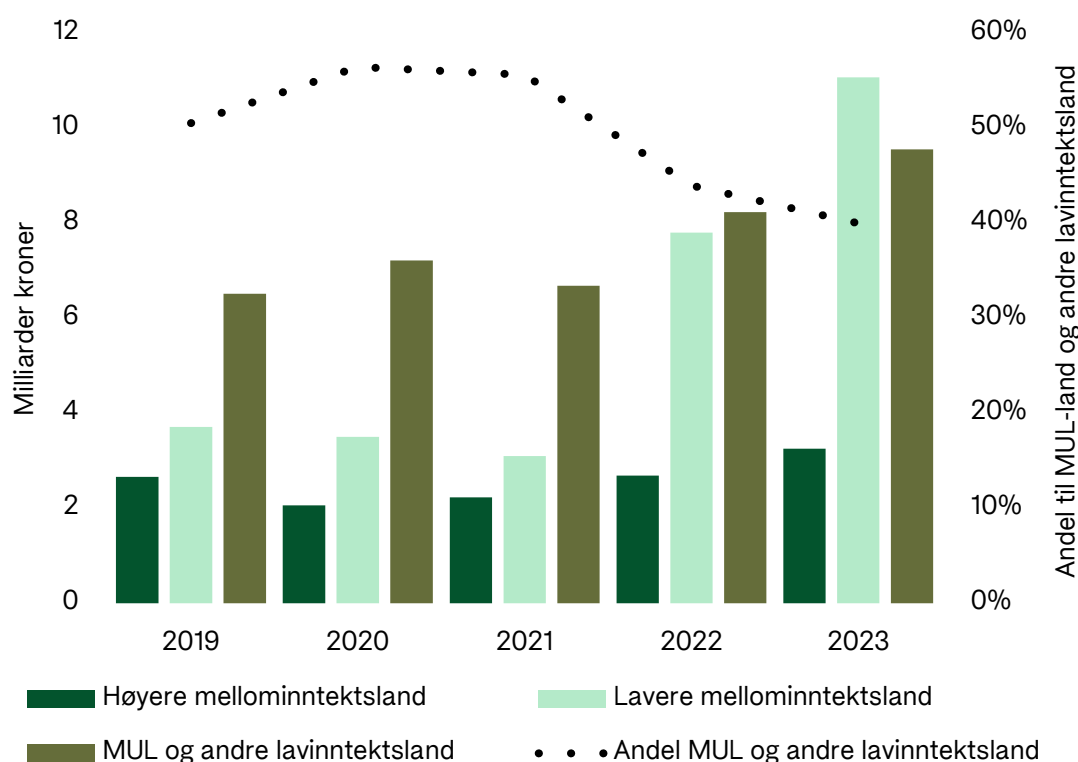
5.3. De fattigste landene

De minst utviklede landene (MUL-land) **og andre lavinntektsland** mottok **9,6 milliarder kroner** i bistand i 2023, en økning på 1,3 milliarder kroner sammenlignet med 8,2 milliarder kroner 2022. Det var en økning i bistand til afrikanske land, særlig til Sudan, Sør-Sudan, Somalia og Mosambik. Bistanden økte også til Syria og Afghanistan. Syria gikk fra å være et lavere mellominntektsland i 2021 til å bli et lavinntektsland i 2022 i OECD sin landklassifisering, noe som også påvirker tidsserier som inneholder disse to årene, gitt den høye norske bistanden til landet.

⁶ [DAC List of ODA Recipients - OECD](#)

De fattigste landenes andel av den landfordelte bistanden sank imidlertid fra 44 prosent til 40 prosent fra 2022 til 2023. Det forklares av den betydelige støtten til Ukraina, som er et lavere mellominntektsland. Av de 11,1 milliarder kronene til lavere mellominntektsland, var 7,9 milliarder støtte til Ukraina. Veksten til høyere mellominntektsland, fra 2,7 til 3,3 milliarder kroner, forklares i hovedsak av økt støtte til Moldova i forbindelse med Russlands angrepskrig i Ukraina.

Figur 5.4: Landspesifisert bistand fordelt på inntektsgrupper, 2019-2023

Den øremerkede støtten til **Afrika sør for Sahara** økte fra 7,2 til 9,3 milliarder kroner fra 2022 til 2023. For begge årene utgjorde dette 34 prosent av den geografisk fordelte bistanden (som i tillegg til mottakerland også inkluderer til regioner). Andelen er lavere enn i årene før 2022 på grunn av den økte støtten til Ukraina.

5.4. Ukraina

Foreløpige estimater fra OECD⁷ viser at Ukraina mottok **20 milliarder dollar fra DAC-landene** i 2023. USA var her det klart største giverlandet med rundt 11,9 milliarder dollar, etterfulgt av Tyskland med 2,2 milliarder dollar og Canada med 2,0 milliarder dollar. Norge var femte største bidragsland med 748

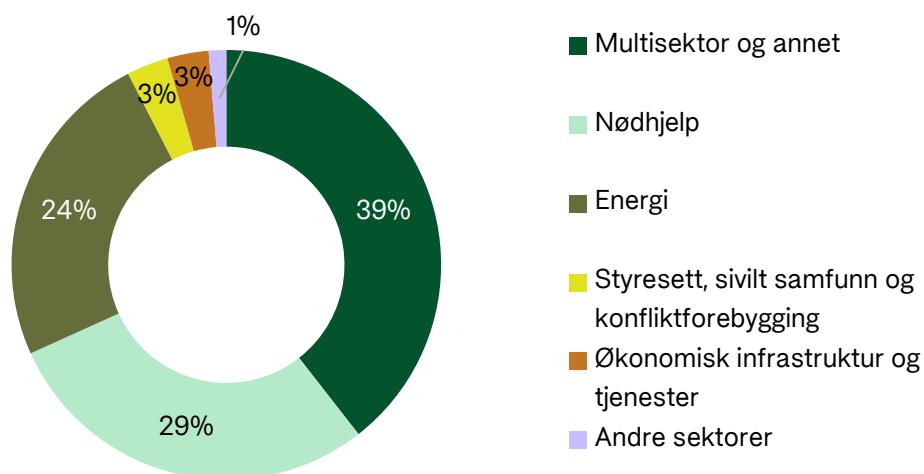
⁷ Foreløpige tall fra OECD for samlet støtte til Ukraina og også tall for Afrika sør for Sahara og Palestina er å regne som estimater utarbeidet av OECD. De skiller heller ikke mellom støtte i form av gavebistand og lån gitt med gode betingelser. Norge gir kun gavebistand, men for andre land og EU-institusjonene vil det kunne være en kombinasjon. Detaljert informasjon om dette ventes publisert av OECD først mot slutten av 2024.

millioner dollar, tilsvarende 7,9 milliarder kroner. I tillegg til direkte bistand, gir EU-landene det meste av sin støtte til Ukraina gjennom **EU institusjonene** med **20,5 milliarder dollar**, slik at samlet bistand fra DAC-landene og EU-institusjonene utgjorde om lag 40,5 milliarder dollar i 2023. Dette er det høyeste beløpet ett enkeltland har mottatt i offisiell bistand i historien.⁸ Til sammenligning gikk 32,8 milliarder dollar til Afrika sør for Sahara samlet fra DAC-landene og EU institusjonen i 2023. Bistanden til Ukraina overgikk med andre ord hele Afrika sør for Sahara i 2023.

OECD har kun publisert overordnede, foreløpige tall for 2023 og det er fortsatt for tidlig å si for mye detaljert om hva den samlede internasjonale bistanden til Ukraina har gått til. Den detaljerte statistikken for 2022 viser imidlertid at om lag halvparten av støtten fra DAC-landene det året gikk til å styrke offentlig sektor, mens 13 prosent gikk til nødhjelp. De foreløpige tallene viser at 16 prosent gikk til nødhjelp i 2023.

Den norske bistanden til Ukraina i 2023 utgjorde 17,5 prosent av den øremerkede bistanden. Av den norske støtten på **7,9 milliarder kroner** i 2023 gikk 2,3 milliarder kroner eller 29 prosent til nødhjelp. Dette er en økning på rundt 600 millioner kroner, fra 1,7 milliarder kroner i 2022. Nødhjelpen ble nesten utelukkende kanalisert gjennom FN-systemet og norsk sivilsamfunn. Videre gikk 1,9 milliarder kroner til energi, hvorav 1,5 milliarder gikk gjennom den Europeiske utviklingsbankens krisefond. 3,7 milliarder støttet så andre sektorer. Av dette gikk 3,4 milliard kroner gjennom Verdensbankgruppen til flergiverfondene *Ukraine Relief, Recovery, Reconstruction and Reform Trust Fund (URTF)*, *Special Program for Ukraine and Moldova Recovery (SPUR)* og *Ukraine's Reconstruction and Economy Trust Fund (SURE)*.

Figur 5.5: Norsk bistand til Ukraina fordelt på sektor, 2023

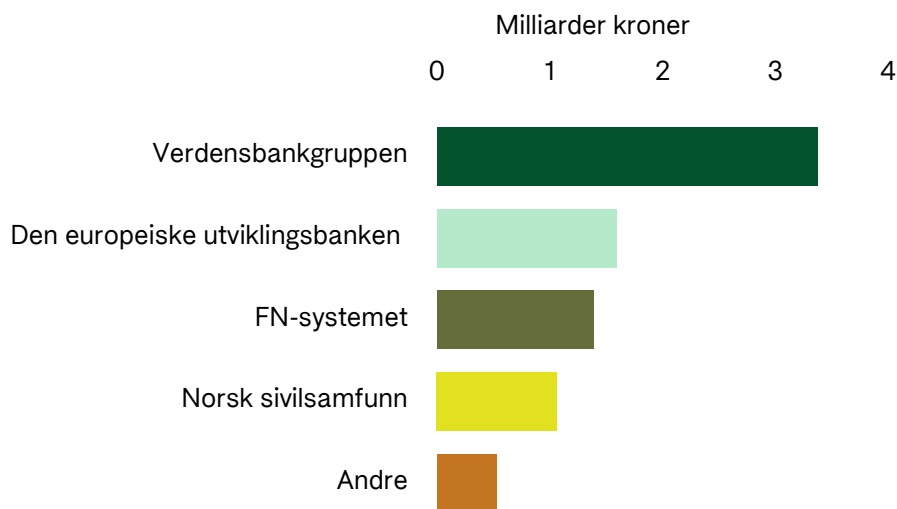

Mesteparten av støtten til Ukraina, 6,5 milliarder kroner, gikk via multilaterale organisasjoner. Verdensbankgruppen var her den største partneren, etterfulgt av Den europeiske utviklingsbanken (EBRD), med FN-systemet som den tredje største partneren med 1,4 milliarder kroner. Norsk

⁸ April 2024 - preliminary figures | Flourish

sivilsamfunn var avtalepartner for totalt 1,1 milliarder av bistanden til Ukraina, hvor Norges Røde Kors var største avtalepartner med totalt 535 millioner kroner.

Figur 5.6: Norsk bistand til Ukraina fordelt på partnergruppe, 2023

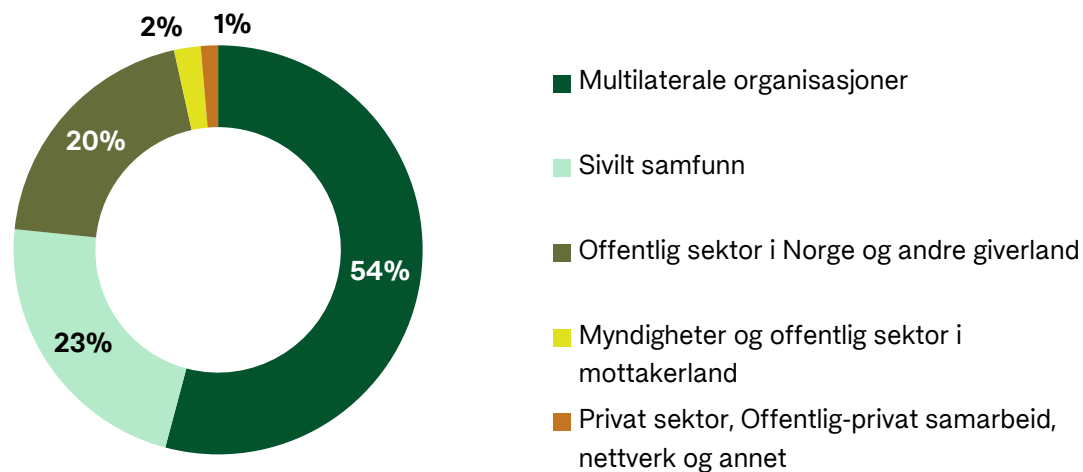

Det ble også gitt **799 millioner kroner** til **Moldova** i 2023, og landet ble med dette det syvende største mottakerlandet av norsk bistand. Støtten til Moldova ble i 2023 nesten utelukkende utbetalt over Nansen-programmet for Ukraina, og støtten må derfor sees i sammenheng med krigen i Ukraina. Rundt halvparten av støtte, 410 millioner kroner, gikk til energiltak gjennom EBRD for å sikre energisikkerhet og gasstilgang fra ikke-russiske kilder. Videre gikk 278 millioner kroner til nødhjelp, med hensikt om avhjelpe ukrainske flyktninger i landet. 110 millioner gikk så til andre sektorer, hvorav 100 millioner gjennom Verdensbankgruppens flergiverfond *Moldova Growth, Resilience and Opportunities for Well-Being (M-GROW)*.

Les mer om Nansen-programmet for Ukraina her: [Nansen-programmet for Ukraina \(norad.no\)](https://norad.no/nansen-programmet-for-ukraina)

6. Partnere

Figur 6.1: Partnergrupper, 2023

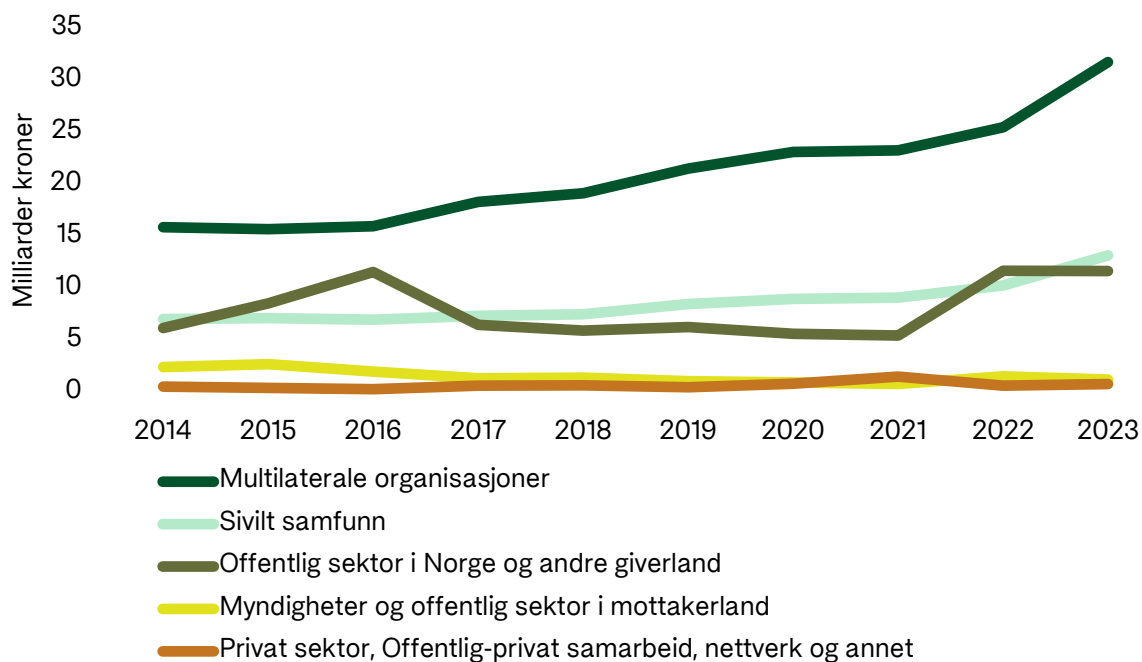

Multilaterale organisasjoner var største partnergruppe for norsk bistand, etterfulgt av sivilsamfunnsorganisasjoner og deretter offentlig sektor i Norge og andre giverland. Multilaterale organisasjoner som kanal for norsk bistand mottok 31,7 milliarder kroner i 2023, en økning på 6,3 milliarder kroner fra 2022. Sivilsamfunnsorganisasjonene mottok 13,2 milliarder i 2023, sammenlignet med 10,3 milliarder kroner i 2022.

Støtten via offentlig sektor i Norge og andre giverland utgjorde 11,7 milliarder kroner i 2023. Det var på samme nivå som i 2022, men opp fra 5,5 milliarder kroner i 2021. Økningen skyldes hovedsakelig betydelig høyere flyktningutgifter i 2022 og 2023, samt opprettelsen av Klimainvesteringsfondet, med et årlig kapitalinnskudd på én milliard kroner fra og med 2022. Inkludert i denne partnergruppen er også administrasjonskostnadene for den sentrale forvaltningen av bistandsmidlene; 2,5 milliarder kroner i 2023.

Myndigheter og offentlig sektor i utviklingsland mottok 1,2 milliarder kroner, ned fra 1,5 milliarder i 2022, men betydelig høyere enn i 2021 da om lag 800 millioner kroner gikk direkte til offentlig sektor i utviklingsland. Økningen fra 2021 til 2022 skyldtes hovedsakelig resultatbaserte utbetalinger gjennom Klima- og skogsatsingen til myndighetene i Indonesia og Etiopia. Nedgangen fra 2022 til 2023 forklares delvis av et lavere nivå på disse utbetalingene til etiopiske myndigheter i 2023.

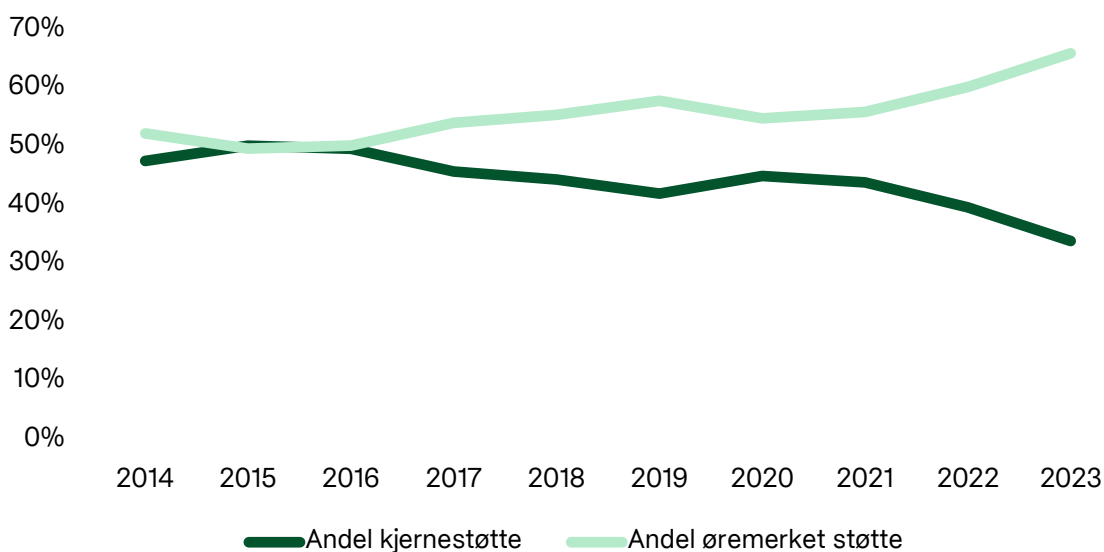
Figur 6.2: Partnergrupper, 2014-2023

6.1. Multilaterale partnere

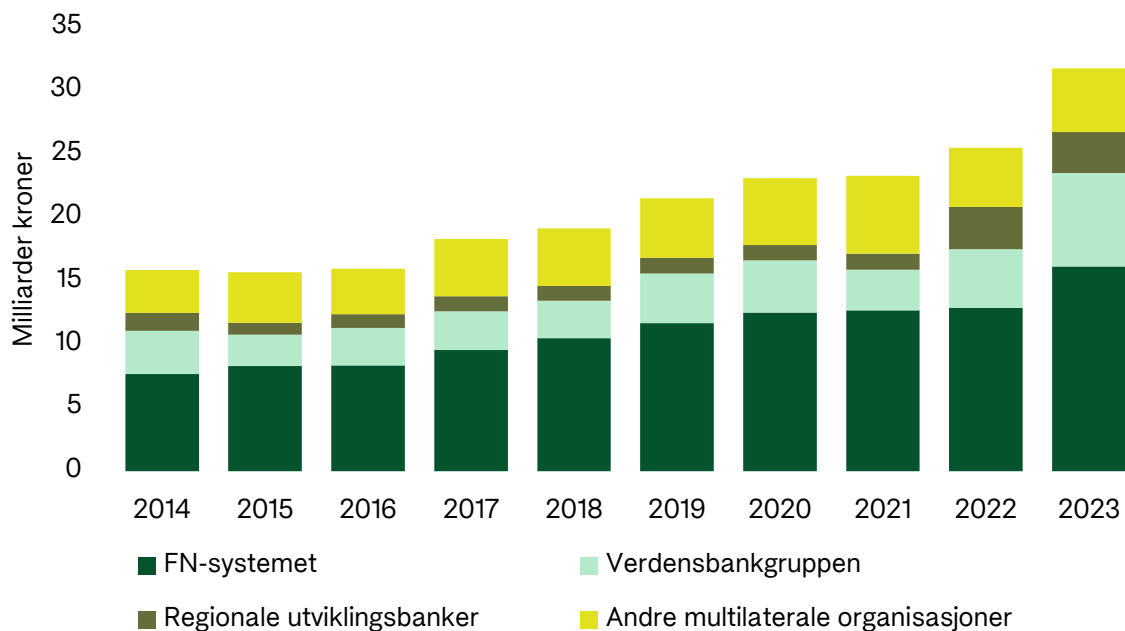
Av den totale norske bistanden på 31,7 milliarder kroner til multilaterale organisasjoner var **34 prosent** i form av **kjernestøtte** og **66 prosent øremerket støtte** i 2023. Andelen av bistanden til multilaterale organisasjoner som gis i form av kjernestøtte har vært fallende over tid. I løpende kroner er den imidlertid stabil; mellom 10 og 11 milliarder kroner i perioden 2020-2023. I den samme fireårsperioden har øremerket bistand til multilaterale økt fra 12,7 milliarder kroner til 21 milliarder. Økningen i øremerket støtte i 2022 og 2023 må ses i sammenheng med at multilaterale organisasjoner er den mest brukte kanalen for norsk bistand til Ukraina.

Figur 6.3: Multilaterale organisasjoner: kjernestøtte vs. øremerket bistand, 2014-2023

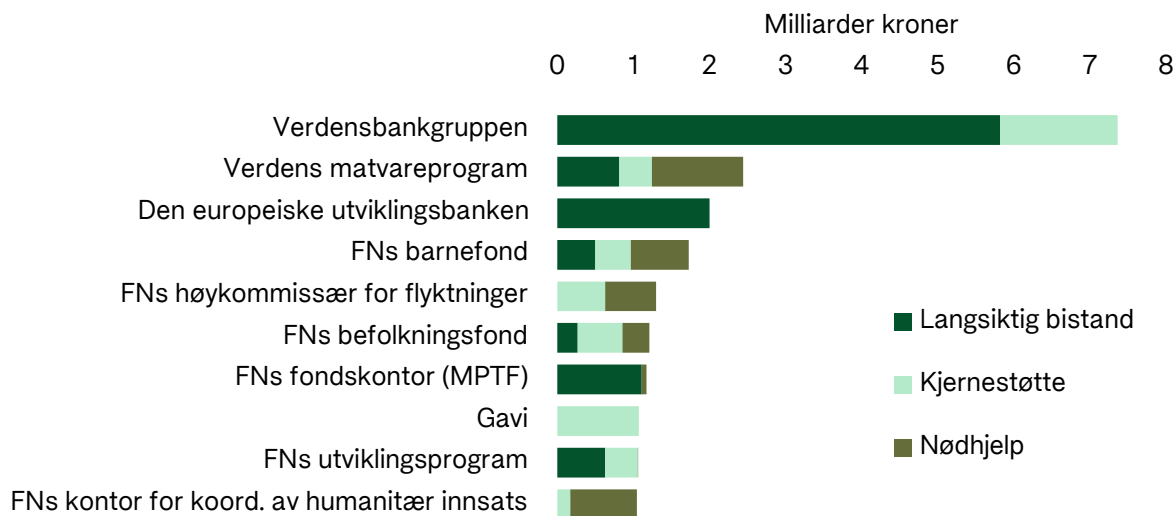
Totalt ble 16,1 milliarder kroner kanalisert gjennom **FN-systemet**, tilsvarende 51 prosent av norsk bistand gjennom multilaterale organisasjoner. **Verdensbankgruppen** mottok 7,4 milliarder og de regionale utviklingsbankene 3,2 milliarder.

Figur 6.4: Multilaterale partnergrupper, 2014-2023

Verdensbankgruppen var største partner med 7,4 milliarder kroner i 2023, hvorav i overkant av en femtedel var kjernestøtte. Verdens matvareprogram (WFP) var nest største mottaker med 2,4 milliarder, cirka halvparten som øremerket nødhjelp. Den europeiske utviklingsbanken (EBRD) var tredje største multilaterale mottaker av norsk bistand med 2 milliarder kroner, hvorav om lag 1,6 milliarder til Ukraina og 0,4 milliarder til Moldova. De to neste på listen var FNs barnefond (UNICEF) og FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) som mottok hhv. 1,7 og 1,3 milliarder kroner.

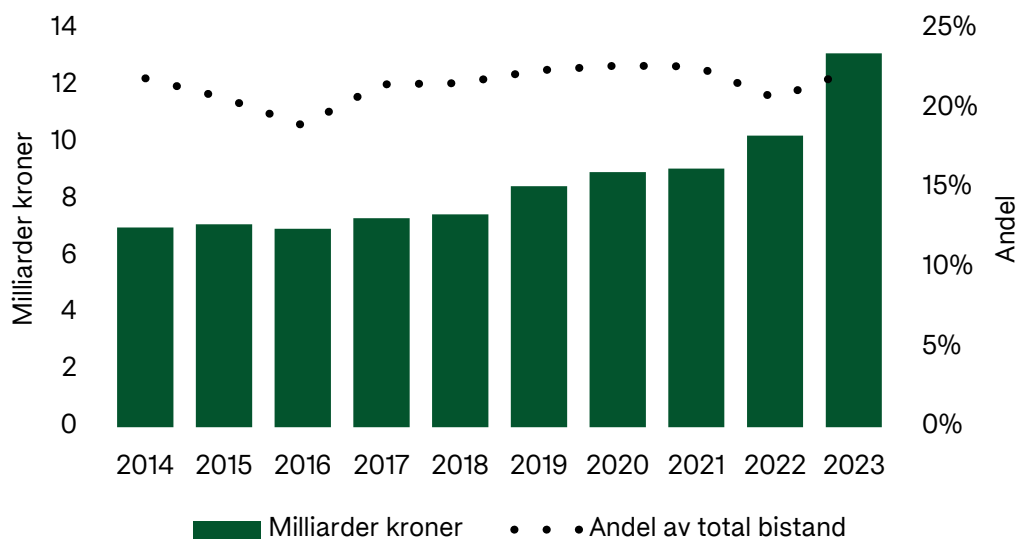
Figur 6.5: 10 største multilaterale partnere, 2023

6.2. Sivilsamfunns partnere

Støtten til **sivilsamfunnsorganisasjonene** utgjorde **13,2 milliarder** i 2023 sammenlignet med 10,3 milliarder kroner i 2022. Prosentandelen av total norsk bistand som gikk til sivilsamfunnsorganisasjoner økte fra 20,7 prosent i 2022 til 22,5 i 2023. Norske sivilsamfunnsorganisasjoner stod som avtalepartner for 70 prosent av den samlede sivilsamfunnsstøtten i 2023, om lag samme andel som i 2022.

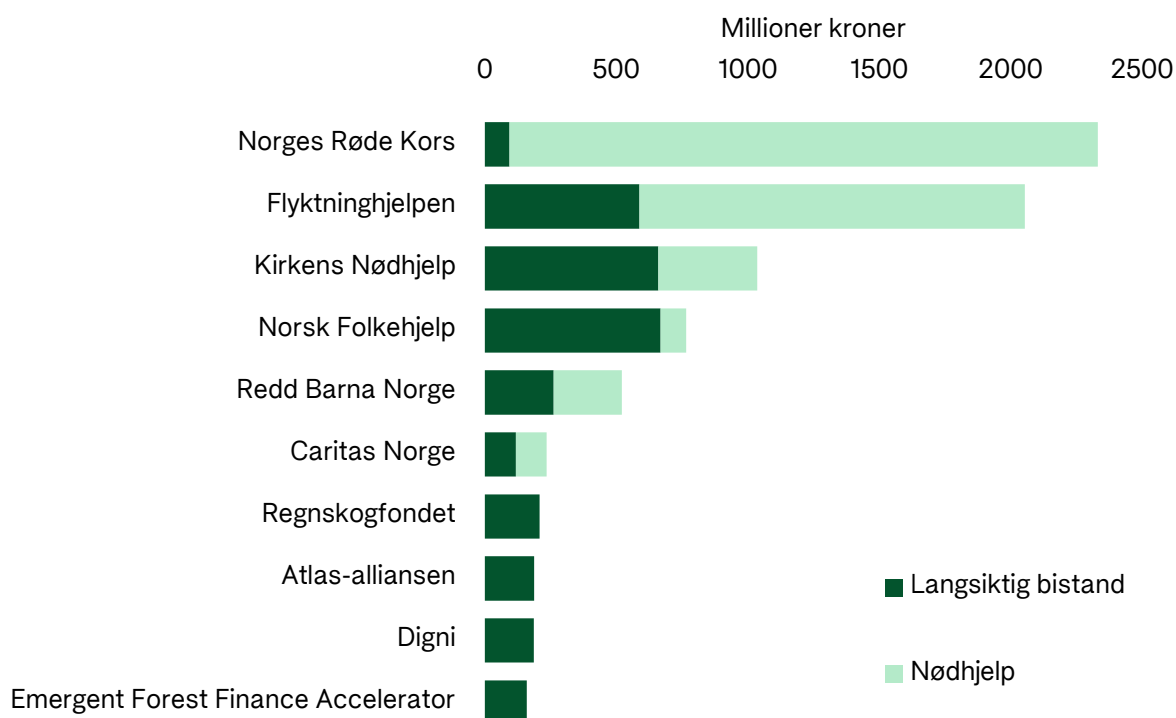
Figur 6.6: Sivilsamfunns partnere, 2014-2023

Norges Røde Kors var både største partner totalt sett med 2,3 milliarder kroner i 2023 og også største partner innen øremerket nødhjelp. Norges Røde Kors står i bistandsstatistikken som

avtalepartner for det aller meste av støtten som kanaliseres til Røde Kors-bevegelsen. I stor grad blir disse midlene videreformidlet til The International Committee of the Red Cross (ICRC) og The International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC). Nest størst var **Flyktninghjelpen** med totalt 2,1 milliarder. Største sivilsamfunns partnere innen langsiktig bistand var **Norsk Folkehjelp** og **Kirkens Nødhjelp**.

Figur 6.7: 10 største sivilsamfunns partnere, 2023

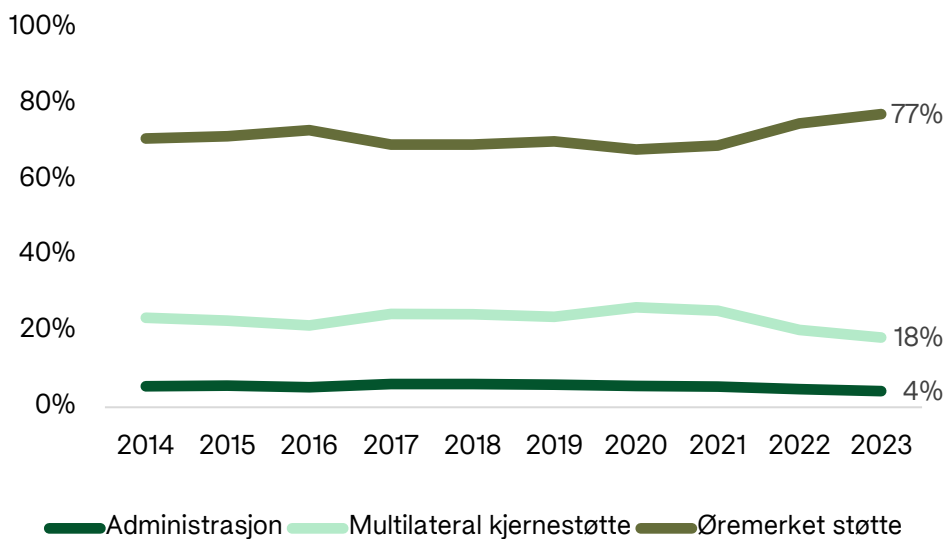
7. Type bistand

Bistanden kan deles inn i tre typer: **Kjernestøtte til multilaterale organisasjoner**, **administrasjonskostnader** hos bistandsforvalterne (Norad, UD, ambassader m.fl.) og **øremerket støtte** som inkluderer alt annet enn de to første kategoriene, og hvor det ofte er tematiske og/eller geografiske føringer for hva midlene skal gå til. Den øremerkede støtten kan ha ulike grader av føringer fra giver, fra hardt øremerket til mykt øremerket. Mesteparten av norsk bistand gis i form av øremerket støtte, 45,3 milliarder kroner i 2023. Andelen har ligget jevnt på rundt 70 prosent de siste ti årene, men økte både i 2022 og 2023 på grunn av den betydelige støtten til Ukraina. I 2023 utgjorde den 77 prosent. Kjernestøtte til multilaterale organisasjoner som står på OECDs liste⁹ over organisasjoner som kan motta bistand utgjorde i 2023 10,8 milliarder kroner, eller 18 prosent av bistanden. Det er en liten økning målt i løpende priser på 0,7 milliarder kroner fra 2022. Målt i andel av

⁹ [Annex 2 List of ODA-eligible international organisations - OECD](#)

bistanden er det derimot en liten nedgang. Kostnadene til administrasjon hos bistandsforvalterne utgjorde også en noe mindre andel av bistanden, 4 prosent, enn foregående år selv det i kroner økte svakt, til 2,5 milliarder kroner i 2023.

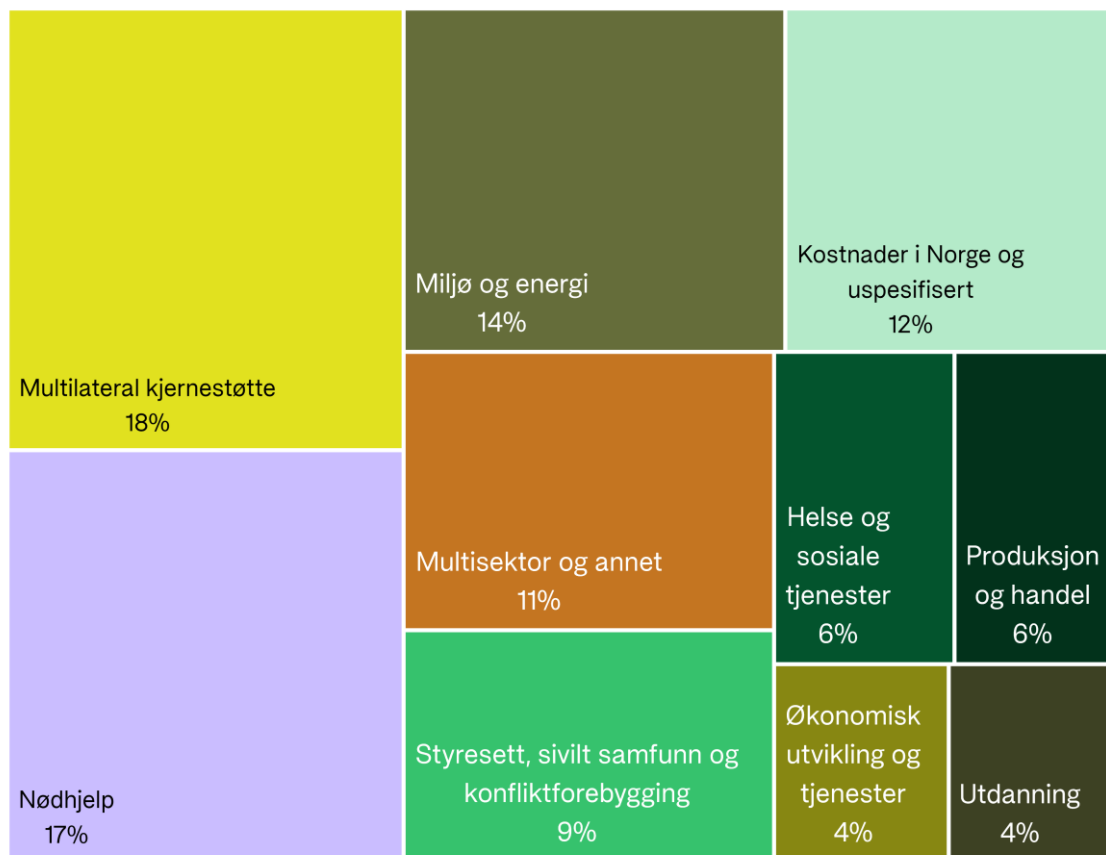
Figur 7.1: Bistandstype, 2014-2023

8. Sektorer

Nødhjelp og multisektorstøtte hadde størst vekst fra 2022 til 2023, mens det var en nedgang i flyktningutgifter og øremerket bistand til utdanning. Nedenfor omtales den **øremerkede bistanden** til disse sektorene. Videre i kapitlet vil vi for noen sektorer også inkludere beregnet andel av multilateral kjernestøtte til utvalgte temaer.

Figur 8.1: Sektorfordeling av bistanden, 2023

I statistikken er **kjernestøtte til multilaterale organisasjoner** en egen sektorkategori, og 18 prosent av bistanden, 10,8 milliarder kroner, var multilateral kjernestøtte i 2023. Dette er en økning på 654 millioner kroner sammenliknet med 2022, og gjør det til den største sektoren også i 2023. Det er de multilaterale organisasjonene selv som fordeler kjernestøtten på tematiske sektorer, og rapporterer på dette til OECD. På bakgrunn av organisasjonens egen rapportering lager OECD tall for beregnet kjernestøtte fra giverland, og for utvalgte temaer inkluderes den beregnede kjernestøtten for å gi det fulle bildet av norsk støtte.¹⁰

Den kraftige økningen innenfor **nødhjelp** på 3,7 milliarder kroner, fra 6,3 milliarder i 2022 til 10,1 milliarder kroner i 2023, gjorde dette til den nest største sektoren. Den tredje største sektoren, **miljø og energi**, hadde en liten økning fra 7,8 til 8,1 milliarder kroner. Overføringen av én milliard kroner til Klimainvesteringsfondet var den største enkeltavtalen innen sektoren. Andre store tiltak omhandlet blant annet energiforsyning til Ukraina og bistand som skal bidra til å redusere utslipp fra avskoging i utviklingsland.

Multisektor og annet økte fra 3,0 milliarder kroner 2022 til 6,3 milliarder kroner i 2023. Dette rommer blant annet tverrsektorielle tiltak som budsjettstøtte, matsikkerhet (ekskl. matproduksjon og

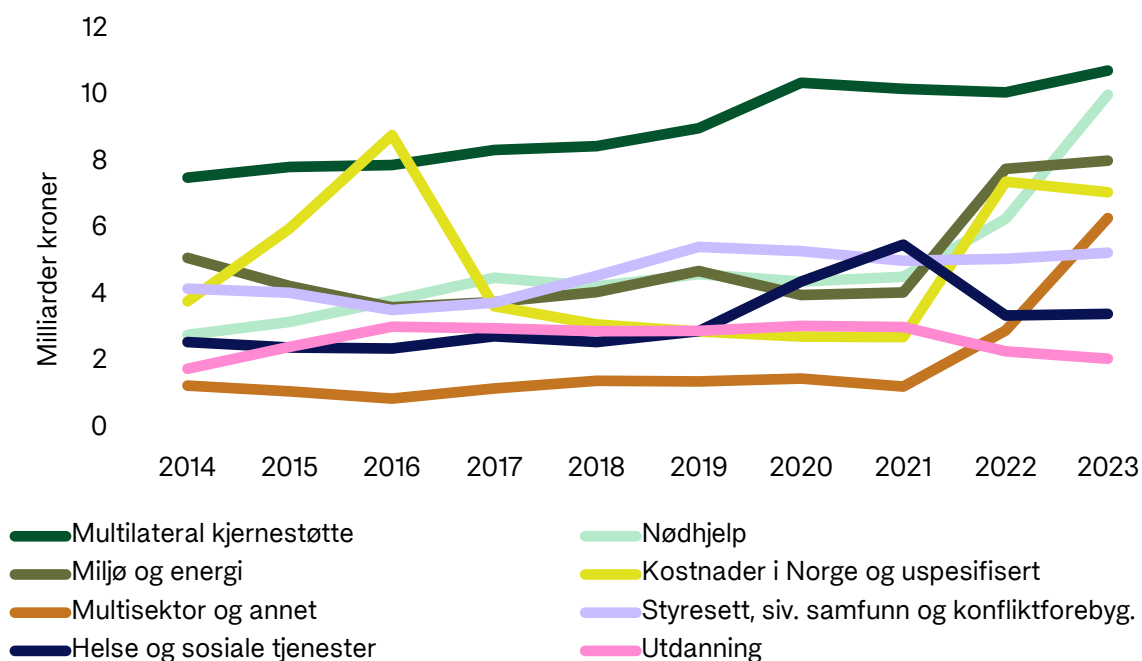
¹⁰ Se omtale av de ulike sektorene under, samt temasidene for [klima](#), [helse](#) og [utdanning](#) på [Bistandsresultater \(norad.no\)](#)

matleveranser i humanitære situasjoner), kriseforebygging og forskning. Det er også her støtte til multilaterale, tverrsektorielle landfond blir registrert. Den store økningen i 2023 forklares i stor grad av to store enkeltavtaler til Ukraina: *The Ukraine Relief, Recovery, Reconstruction and Reform Trust Fund* (URTF) og *IDA Crisis Facility* (SPUR). Deler av økningen forklares videre av økt støtte til matsikkerhet.

Bistanden til **Styresett, sivilt samfunn og konfliktforebygging** hadde en liten økning fra 5,1 milliarder til 5,3 milliarder kroner. Det gikk om lag dobbelt så mye til styresett og sivilt samfunn som til konfliktforebygging. Den mindre nedgangen i **Kostnader i Norge og uspesifisert** fra 7,4 milliarder til 7,1 milliarder kroner forklares av lavere utbetalinger til flyktningutgifter i giverland. Administrasjonskostnadene for bistandsforvaltningen, som også inngår i denne sektoren, hadde derimot en liten oppgang fra 2,4 til 2,5 milliarder kroner. Bistand til **helsesektoren** lå på om lag samme nivå som i 2022, men betydelig lavere enn i 2021 og 2020 da det var store utbetalinger til Covid-19 bekjempelse. **Utdanningssektoren** falt ytterligere fra 2,3 milliarder i 2022 til 2,1 milliard kroner i 2023.

Nærmere omtale av utvalgte sektorer står nedenfor. Der inngår også omtale av beregnet kjernestøtte på de sektorene hvor dette er finnes.

Figur 8.2: Utvikling innenfor de største sektorene, 2014-2023

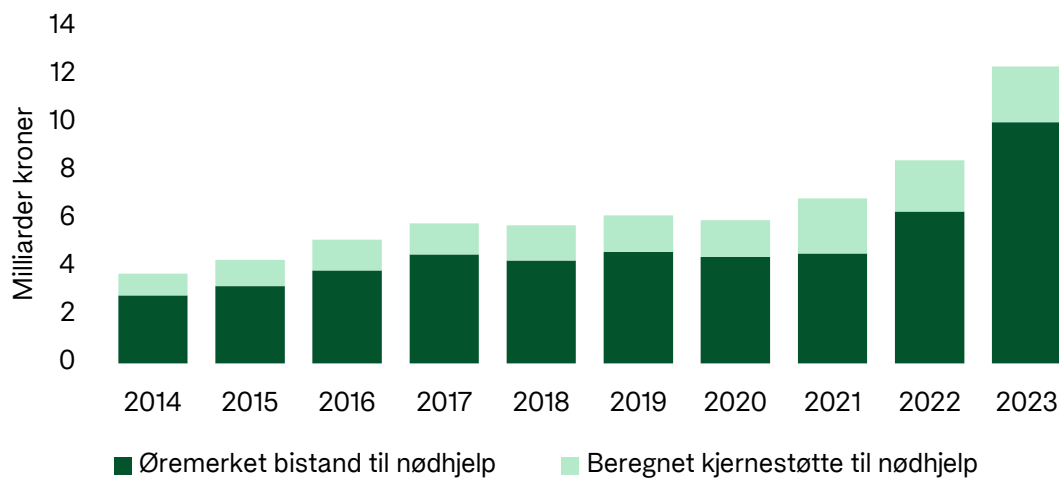
8.1. Nødhjelp

Bistanden til nødhjelp, inkludert beregnet kjernestøtte¹¹, økte fra 8,5 milliarder kroner i 2022 til **12,4 milliarder i 2023**, en økning på 46 prosent. I 2023 utgjorde nødhjelpen 21 prosent av total norsk

¹¹ Norads beregninger basert på OECD-metode for andre temaer. Metoden er basert på rapporteringer fra de multilaterale partnerne på bruk av kjernestøttemidler.

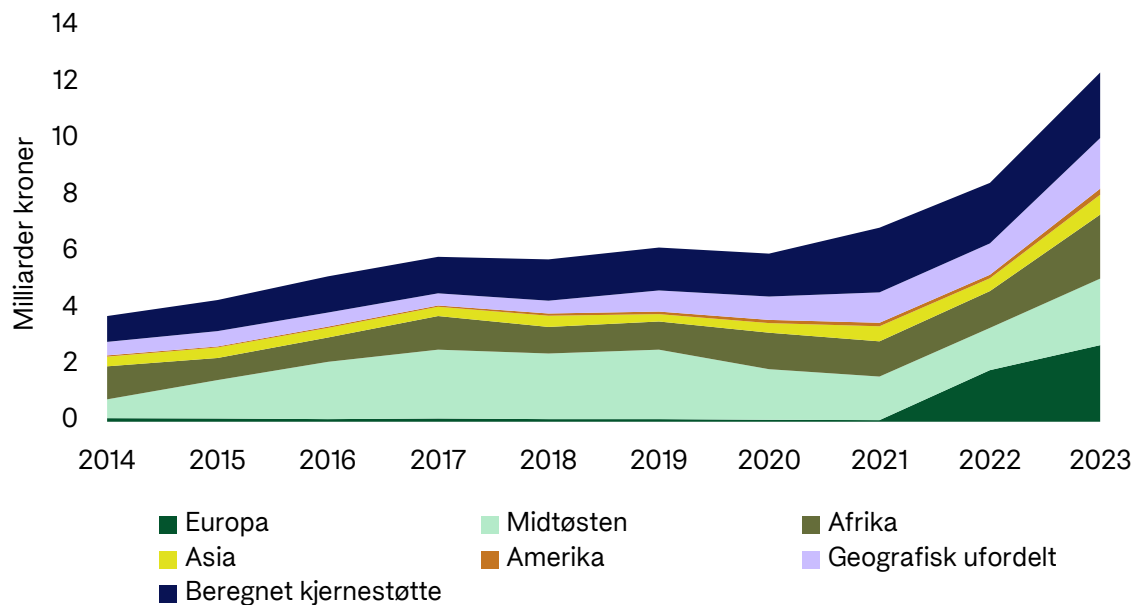
bistand, opp fra 17 prosent i 2022. I fireårsperioden 2020-2023 har nødhjelpen mer enn doblet seg. Det er i all hovedsak den øremerkede støtten som har økt det siste året. Kjernestøtten til nødhjelp viste en liten økning fra 2,1 milliarder kroner i 2022 til 2,3 milliarder i 2023. Den multilaterale organisasjonen som mottok mest **kjernestøtte** var FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) med 630 millioner kroner både i 2022 og 2023. FNs sentrale nødhjelpsfond (CERF) mottok 505 millioner kroner, en liten oppgang fra 480 millioner kroner i 2022. Verdens matvareprogram (WFP) var den tredje største mottakeren med 430 millioner kroner i 2023, hvorav 397 millioner medregnes som nødhjelp.

Figur 8.3: Bistand til nødhjelp, 2014-2023

Den **øremerkede humanitære bistanden** økte betraktelig fra 6,3 milliarder kroner i 2022 til 10,1 milliarder i 2023. Økningen omfattet alle regioner unntatt Oseania. Både Europa, på grunn av krigen i Ukraina, Midtøsten og Afrika hadde en økning på nær en milliard kroner hver. Mest mottok Europa, med 2,7 milliarder kroner, etterfulgt av Midtøsten med 2,4 milliarder og Afrika med 2,3 milliarder.

Figur 8.4: Geografisk fordeling av nødhjelp, 2014-2023

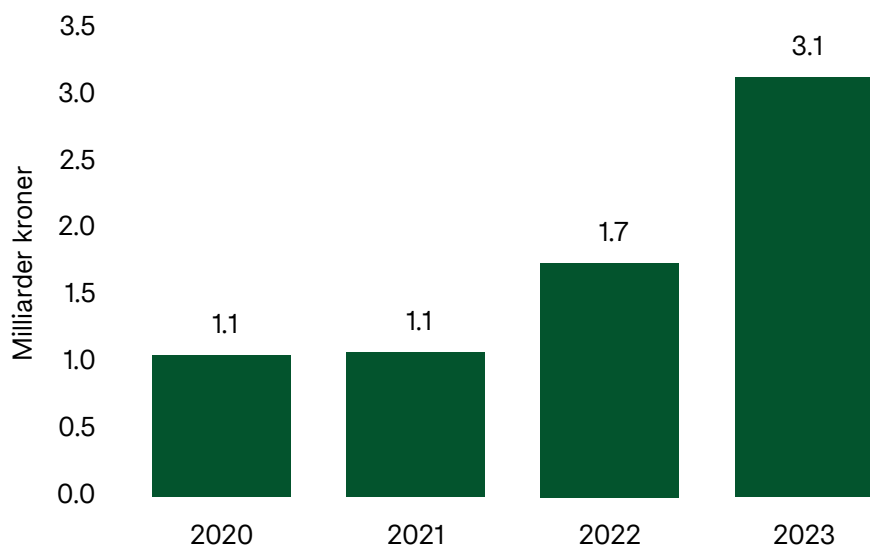

Av den øremerkede støtten gikk 5,0 milliarder kroner eller 50 prosent av støtten via multilaterale kanaler. Det var en kraftig økning på 2,1 milliard kroner fra 2022 som fordeler seg på flere av FN-organisasjonene. Mest midler, 1,2 milliarder kroner, gikk via Verdens matvareprogram, mens UNHCR hadde størst økning fra 2022, en vekst på 431 millioner kroner, og totalt 669 millioner kroner utbetalt i 2023. 4,7 milliarder, eller 46 prosent av støtten, gikk så gjennom norske sivilsamfunnsorganisasjoner. Økningen var på 1,4 milliarder kroner fra 2022. Nesten halvparten av midlene gikk gjennom Norges Røde Kors og om lag en tredjedel gjennom Flyktningshjelpen.

8.2. Klimatilpasning

Figuren og omtalen nedenfor omhandler den **øremerkede bistanden til klimatilpasning**. For den delen av bistanden hvor klimatilpasning er et hovedmål regnes 100 prosent av beløpet som klimatilpasning. Hvis klimatilpasning er et delmål, regnes 40 prosent av støtten som klimatilpasning. Kjernestøtte til multilaterale organisasjoner som helt eller delvis jobber med klimatilpasning er ikke inkludert i tallene.

Figur 8.5: Øremerket bistand til klimatilpasning, 2020-2023

Øremerket bistand til klimatilpasning økte fra 1,7 til 3,1 milliarder kroner fra 2022 til 2023. Det er en vekst på 79 prosent. Store deler av økningen skyldes den ettårige «Sørpakka», hvor det er identifisert at minst 900 millioner kroner til klimatilpasning i 2023 knyttes til denne ettårige finansieringen. Holder vi dette utenfor, er økningen mer moderat, fra 1,7 milliarder til 2,2 milliarder kroner.

Afrika var verdensdelen som mottok mest tilpasningsstøtte; 1,9 milliarder kroner i 2023 eller 59 prosent av den øremerkede klimatilpasningsbistanden. De største mottakerlandene var Etiopia, Sør-Sudan og Malawi og hoveddelen av støtten var knyttet til landbruk/matsikkerhet.

Den største sektoren innenfor tilpasningsbistanden var landbrukssektoren, med 1,2 milliarder kroner i 2023, en økning på mer enn 500 millioner fra året før. Den største økningen var imidlertid innenfor multisektorbistanden, med en økning på 587 millioner til 859 millioner kroner i 2023. Dette forklares først og fremst av økt støtte til tverrsektorielle matsikkerhetstiltak som kodes på denne sektoren.

Multilaterale organisasjoner kanaliserte mesteparten av den øremerkede støtten, 1,5 milliarder kroner eller 49 prosent i 2023. De største partnerne var FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) og Verdens matvareprogram (WFP). Sivilsamfunnsorganisasjoner var avtalepartner for 1,3 milliarder kroner eller 42 prosent av støtten i 2023. Størst blant disse var Flyktninghjelpen og Kirkens Nødhjelp.

Beløp for total **klimafinansiering** og **klimabistand** publiseres av Norad senere i 2024. Det skyldes at tallene for mobilisert privat klimafinansiering, Norfund sin klimafinansiering (inkludert Klima-investeringsfondet) og beregnet kjernestøtte til klimabistand ennå ikke er ferdigstilt. Oversikten over klimabistanden i 2023 (både klimatilpasning og utslippsreduksjoner) vil bli publisert på denne siden: <https://resultater.norad.no/tema/klima>.

8.3. Klima- og skogsatsingen

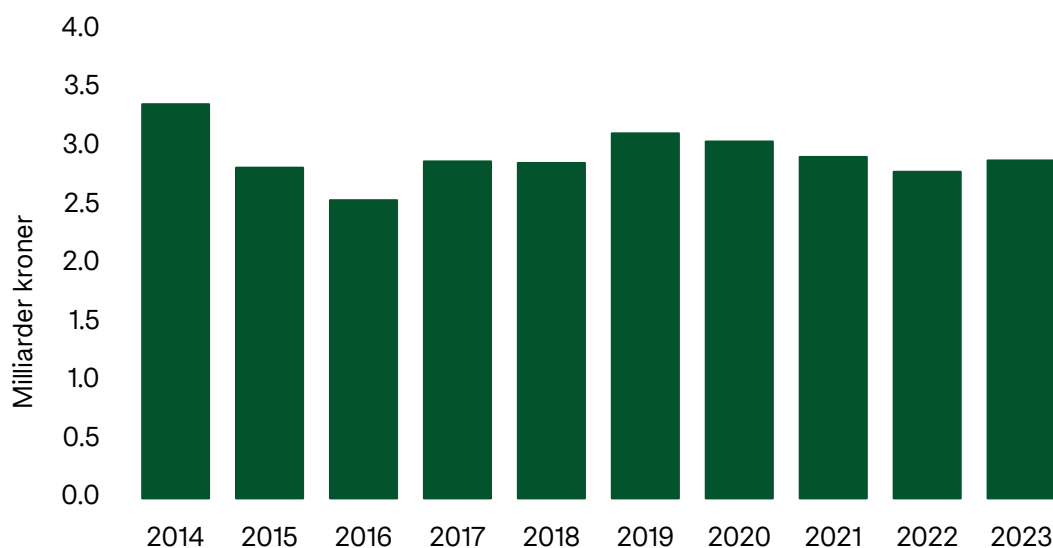
I 2023 ble det utbetalt **2,9 milliarder kroner** over Klima- og skogsatsingen, en vekst på i underkant av 100 millioner kroner fra 2022. Som i 2022 var **Indonesia** største mottakerland med 683 millioner

kroner, som først og fremst var knyttet til utbetalinger til indonesiske myndigheter for oppnådde utslippsreduksjoner. Det var en liten reduksjon i disse utbetalingene sammenliknet med 2022. **Brasil** var det nest største mottakerlandet med 291 millioner kroner, og nærmere 60 prosent av støtten gikk gjennom lokale sivilsamfunns partnere. **Etiopia** var det tredje største mottakerlandet, forklart av REDD+ sitt investeringsprogram, etterfulgt av **Peru** hvor mesteparten av bistanden var knyttet til en avtale om å redusere avskoging i den peruanske delen av Amazonas. Videre gikk 400 millioner kroner til **det sentrale Afrika** i form av støtte til Central African Forest Initiative (CAFI). Det ble utbetalt 100 millioner kroner mer til dette initiativet enn i 2022.

Den største andelen av midlene gjennom Klima- og skogsatsingen ble kanalisert gjennom **sivilsamfunnsorganisasjoner**, 43 prosent i 2023. Dette utgjorde 1,2 milliarder kroner, og var en økning på rundt 200 millioner fra året før. Majoriteten av disse midlene gikk til ikke-norske sivilsamfunns partnere. **Multilaterale organisasjoner** var den nest største kanalen, med 29 prosent. Det var en økning på over 300 millioner kroner fra 519 millioner i 2022 til 852 millioner i 2023. Økning i utbetalingene til CAFI gjennom MPTF Office - Multi-Partner Trust Fund Office og kjernestøtten til Green Climate Fund forklarer mye av veksten.

Den tredje største partnergruppen var **myndigheter og offentlig sektor i mottakerland**, 23 prosent av midlene gikk via denne gruppen. Dette var en nedgang på om lag 140 millioner kroner fra 803 millioner kroner i 2022 til 662 millioner kroner i 2023 som i hovedsak forklares av noe lavere utbetalinger til myndighetene i Etiopia og Indonesia med formål å redusere utslipp fra avskoging.

Figur 8.6: Klima- og skogsatsingen, 2014-2023

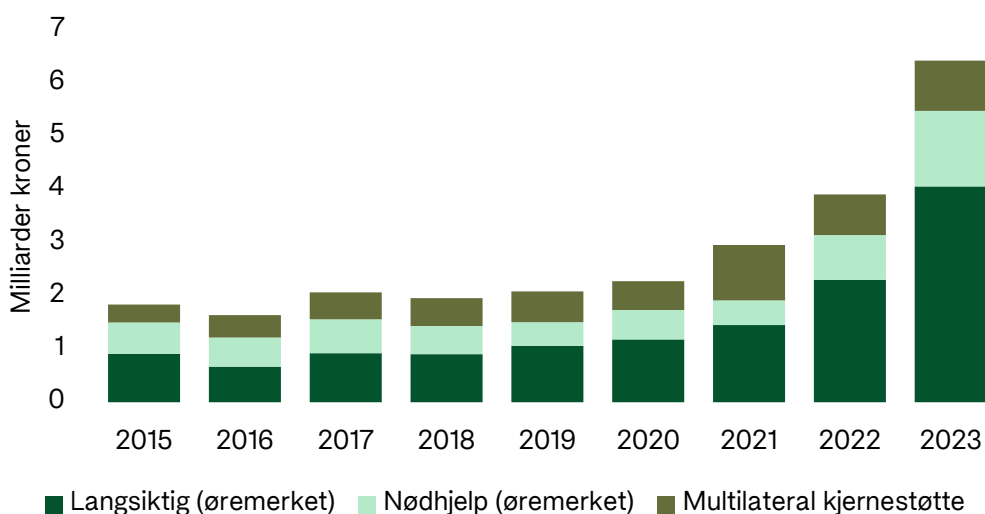
8.4. Landbruk, fiskeri og matsikkerhet

Den totale bistanden **til landbruk, fiskeri og matsikkerhet styrket seg kraftig** fra 2022 til 2023. Veksten var på 2,5 milliarder kroner, opp fra 3,9 milliarder i 2022 til 6,4 milliarder i 2023. Mye av økningen skyldes vekst i øremerkede midler til landbruk og matsikkerhet, og nødhjelp (midler til innkjøp og distribusjon av matvarer i humanitære situasjoner). Også den multilaterale kjernestøtten økte på grunn av økt kjernestøtte til CGIAR - *Consultative Group on International Agricultural Research*.

Det kraftige økningen må ses i sammenheng med den ettårige ekstrabevilgningen¹² på 5 milliarder kroner i 2023 til utviklingsland som er særlig rammet av ringvirkninger av Russlands angrepskrig mot Ukraina. Norad har identifisert utbetalinger på 2,2 milliarder av den ettårige bevilgningen som regnes med som bistand til landbruk, fiskeri og matsikkerhet, og sannsynligvis er det også noe mer. Holder vi dette utenfor, så er økningen derfor mer moderat, og sannsynligvis i underkant av 300 millioner kroner sammenlignet med året før.

Av bistanden til landbruk, fiskeri og matsikkerhet som er fordelt på land og regioner gikk mesteparten, nær 70 prosent, til Afrika i 2023. Det største mottakerlandet i 2023 var likevel Ukraina (360 millioner), etterfulgt av Etiopia (252 mill.), Malawi (221 mill.), Sør-Sudan (214 mill.) og Mosambik (163 mill.).

Figur 8.7: Landbruk, fiskeri og matsikkerhet, 2015-2023

8.5. Flyktingutgifter

Visse utgifter tilknyttet midlertidig livsopphold for flyktninger fra utviklingsland kan rapporteres som bistand det første året de oppholder seg i et høyinntektsland.¹³ Krigen i Ukraina førte til at utgifter til flyktninger i Norge finansiert over bistandsbudsjettet økte betraktelig i 2022 og fortsatt holdt seg på et høyt nivå i 2023.

I 2023 var de ODA-godkjente **flyktingutgiftene på 4,5 milliarder kroner** – tilsvarende 7,7 prosent av total norsk bistand. Dette er en nedgang på om lag 450 millioner kroner fra 5,0 milliarder kroner i 2022. 302 millioner av flyktingutgiftene i 2022 var støtte til andre europeiske høyinntektsland for å ta imot ukrainske flyktninger og ble utbetalt over andre budsjettkapitler enn 179 – *Flyktingtiltak i*

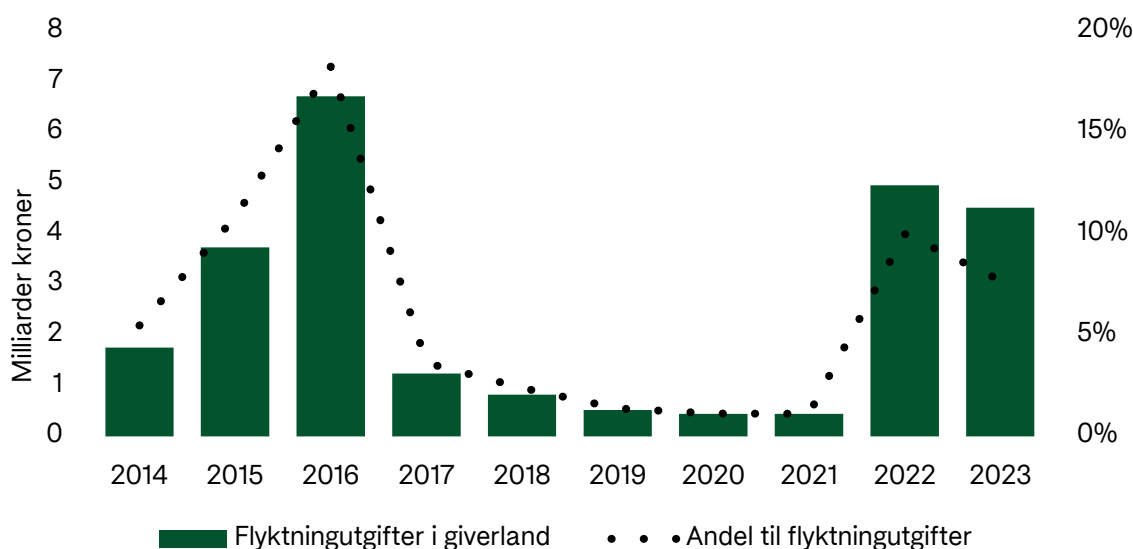
¹² [Prop. 44 S \(2022-2023\) - regjeringen.no](#)

¹³ [In-donor refugee costs in official development assistance \(ODA\) - OECD](#)

Norge.¹⁴ 4,7 milliarder gikk så til flyktningutgifter i Norge og ble utbetalt over kapittel 179. I 2023 gikk omtrent hele beløpet til flyktningutgifter i Norge, med kun 62 millioner til andre europeiske giverland.

Forrige gang Norge så en betraktelig økning i flyktningutgiftene var i forbindelse med borgerkrigen i Syria, hvor flyktningutgiftene utgjorde 10,8 prosent av total bistand i 2015 og 18,3 prosent i 2016. Dette tilsvarte henholdsvis 3,7 og 6,7 milliarder kroner, i løpende priser.

Figur 8.8: Flyktningutgifter i Norge, 2014-2023

Når det gjelder DAC-landenes samlede bistand, utgjorde flyktningutgifter i giverland 13,8 prosent av total bistand i 2023, ned fra 14,7 prosent i 2022. Mer av den samlede bistanden fra DAC-landene gikk til flyktningutgifter i høyinntektsland enn til nødhjelp i utviklingsland både i 2022 og 2023. Dette var ikke tilfelle for den norske bistanden ettersom også nødhjelps-bistanden økte kraftig i denne perioden.

8.6. Helsebistand

Den samlede norske bistanden til helse var på **6,5 milliarder kroner** i 2023, opp fra 6,3 milliarder i 2022. Dette er betydelig lavere enn i 2020 og 2021, da bistanden, som verden generelt, var preget av Covid-19-pandemien. Den mer generelle trenden over tiårsperioden 2014-2023 er at helsebistanden har vært svakt økende målt i løpende priser, fra 4,7 milliarder kroner i 2014.

Nytt i publiseringen av 2023-statistikken er at vi i definisjonen av norsk helsebistand inkluderer sektoren for *helse i kriser*¹⁵, som medfører at totaltallene for helsebistanden blir noe høyere, også for tidligere år (sektoren ble innført av OECD i 2019). Helse i kriser er en sektorkode som fanger opp øremerket helsebistand innenfor nødhjelp. I 2023 var denne på i underkant av én milliard, sammenlignet med 657 millioner i 2022.

¹⁴ Midlene ble utbetalt over kapittel 150 – Humanitær bistand og 159.73 – Ukraina og naboland i 2022, og kun 159.73 i 2023.

¹⁵ DAC-sektor 720.11 - Basic Health Care Services in Emergencies

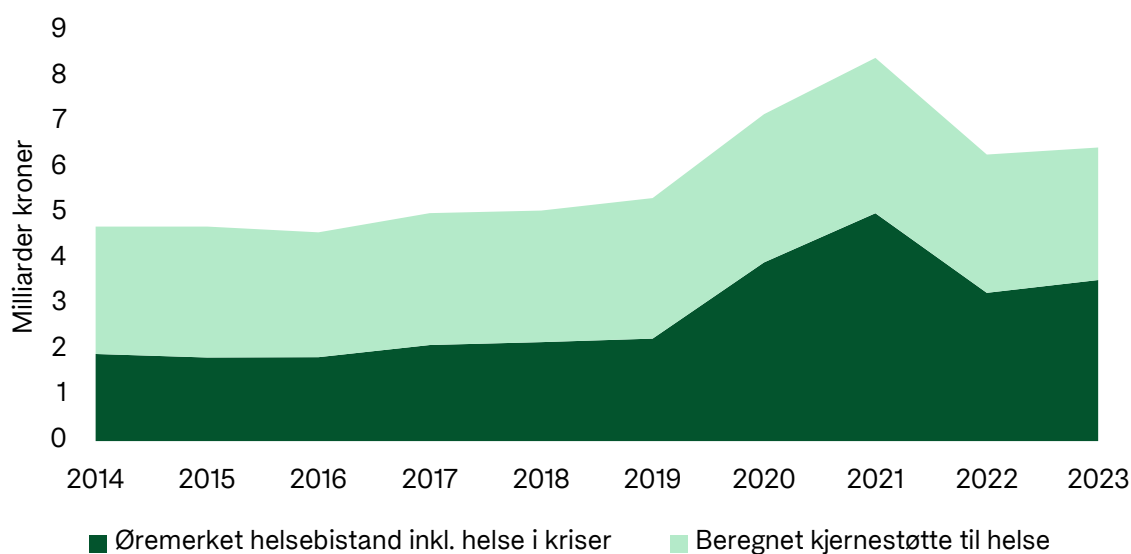
En betydelig andel av helsebistanden gis som **kjernestøtte til multilaterale organisasjoner** som helt eller delvis arbeider med helseproblematikk i utviklingsland. Eksempler på dette er kjernestøtte til vaksinealliansen Gavi¹⁶, FNs befolkningsfond (UNFPA) og Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria. Beregnet kjernestøtte til helseformål utgjorde 45 prosent av den totale helsebistanden i 2023. Samlet sett er multilaterale organisasjoner også den dominerende partnergruppen for norsk helsebistand, og i overkant av 80 prosent ble i 2023 kanalisert gjennom multilaterale partnere. De største partnerne i helsebistanden i 2023 samlet sett var Gavi med 1,5 milliarder kroner¹⁷, FNs befolkningsfond (UNFPA) med 1,1 milliarder og Verdens helseorganisasjon (WHO) med 687 millioner kroner.

Av den **øremerkede helsebistanden** på 3,5 milliarder kroner i 2023, gikk 58 prosent til programmer som går til utviklingsland, men hvor Norge ikke øremerker geografisk. Afrika var verdensdelen som mottok mest av den geografisk øremerkede støtten, med rundt 600 millioner kroner.

Les mer om den norske helsebistanden og dykk ned i tallene her:

<https://resultater.norad.no/tema/helse>

Figur 8.9: Helsebistanden, 2014-2023

Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter

Norge har forpliktet seg til å gi 9,6 milliarder kroner til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) i perioden 2020-2025. I de første fire årene av perioden, 2020-2023, har bistanden definert som SRHR samlet sett vært på 6,5 milliarder kroner. I 2023 gikk **1,7 milliarder kroner** til SRHR, ned fra 1,8 milliarder i 2022. For å nå målet for perioden samlet sett må Norge gi minst 1,55 milliarder per år i 2024 og 2025, altså er «gulvet» lavere enn måltallet på 1,6 milliarder per år, og også lavere enn nivået

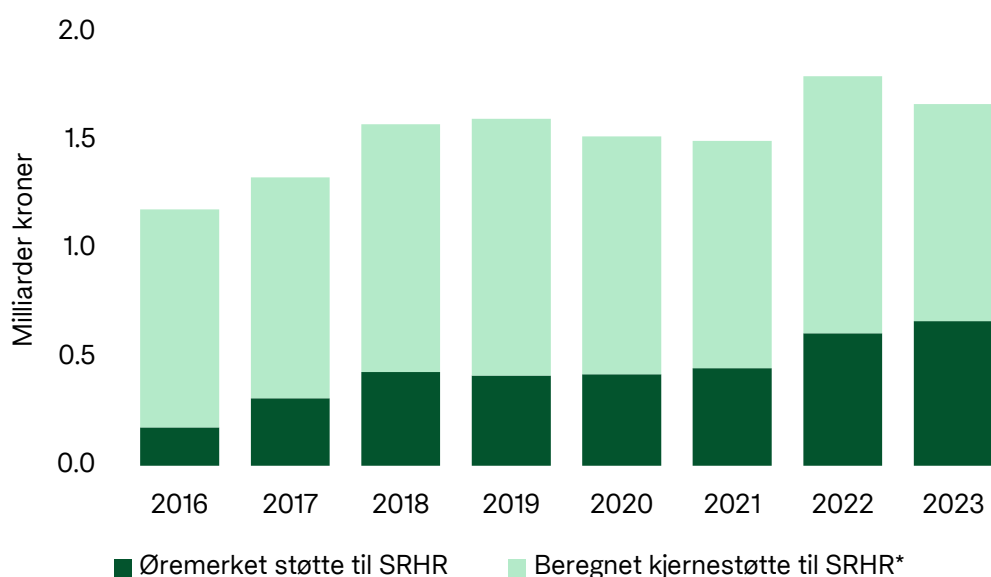
¹⁶ Inklusive kjernestøtte til Gavi kanalisert via finansieringsmekanismen IFFIm

¹⁷ Inkludert midler til Gavi kanalisert via finansieringsmekanismen IFFIm

på denne støtten de siste to årene. Metoden består av øremerket bistand til formålet¹⁸ og beregnet SRHR-andel av kjernestøtten til spesielt relevante multilaterale organisasjoner og andel av fondet Global Financing Facility (GFF).

Multilaterale organisasjoner er den viktige partnergruppen i den norske SRHR-innsatsen og mottok 51 prosent av den øremerkede støtten i tillegg til den beregnede kjernestøtten; totalt 81 prosent av den samlede SRHR-støtten. FNs befolkningsfond er den største enkeltpartneren og mottok nær halvparten av den totale SRHR-støtten. Den øremerkede støtten som ikke ble kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner gikk via sivilsamfunnsorganisasjoner hvorav den største var International Planned Parenthood Federation (IPPF).

Figur 8.10: Bistand til SRHR, 2016-2023

**I beregnet kjernestøtte inngår hele kjernestøtten til UNAIDS og UNFPA, samt 50 % av kjernestøtten til Det globale fondet. I tillegg inngår en andel av støtten til fondet GFF (28 prosent t.o.m. 2020 og 26 prosent f.o.m. 2021). I 2020 og 2021 inngår også deler av covid-19 støtten til Det globale fondet og GFF, på bakgrunn av tilbakemelding fra partnerne.*

Forebygging av skadelige skikker

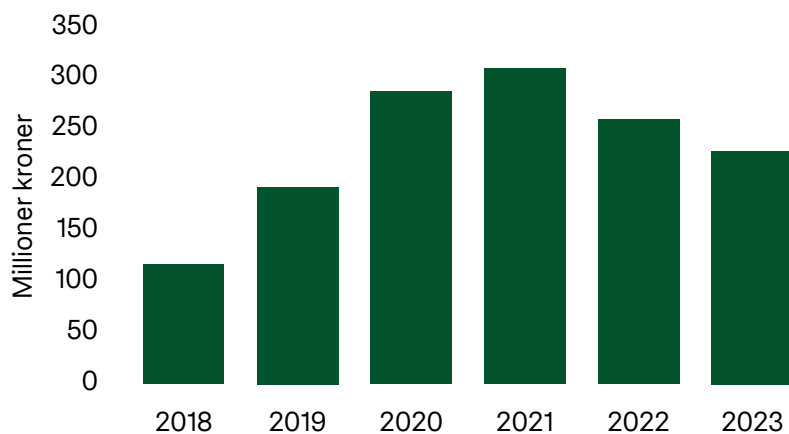
Norsk bistand til å forebygge skadelige skikker¹⁹ (kjønnslemlestelse, barne- og tvangsekteskap, og preferanse for sønner) var i 2023 på 229 millioner kroner, en nedgang fra 260 millioner i 2022. Norge

¹⁸ Sektor 130 – Befolkningspolitikk og reproduktiv helse

¹⁹ Metoden er basert på ordsøk og kvalitativ gjennomgang for å identifisere relevante avtaler innenfor sektorkode 151.80 - *Ending violence against women and girls*.

har forpliktet seg til å gi 760 millioner kroner til forebygging av skadelige skikker i perioden 2020-2023. Dette målet ble nådd allerede i 2022, og den totale støtten for 2020-2023 endte på **1 087** millioner kroner.

Figur 8.11: Forebygging av skadelige skikker, 2018-2023

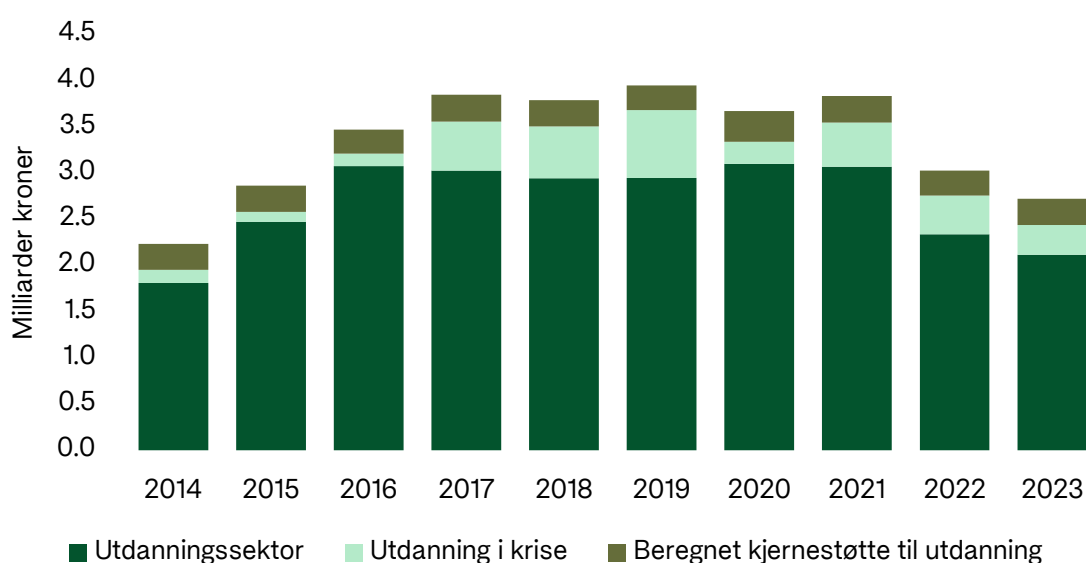

8.7. Utdanning

Samlet gikk det **2,7 milliarder kroner** til utdanningsbistand i 2023. Dette er en betydelig reduksjon fra perioden 2017-2021, hvor utdanningsbistanden i snitt lå i overkant av 3,8 milliarder.

Om lag 2,4 milliarder kroner av bistanden til utdanning i 2023 var i form av **øremerket støtte** til utdanning om vi inkluderer bistand til utdanning i kriser. I tillegg kommer **multilateral kjernestøtte**, hvor 282 millioner kroner beregnes å ha gått til utdanning i 2023. Det er i øremerket utdanningsbistand kuttet har skjedd, med en reduksjon på over én milliard fra 2021 til 2023. Dette skyldes primært redusert støtte til globale fond og programmer.

Figur 8.12: Utdanning, 2014-2023

Afrika er regionen som mottar mest øremerket bistand²⁰, med i overkant av én milliard kroner, og Malawi og Sør-Sudan var de to største mottakerlandene. Til sammenlikning mottok Asia 272 millioner kroner og Midtøsten 261 millioner kroner. Andelen av utdanningsbistanden som ikke lar seg fordele geografisk, fordi den kanaliseres gjennom globale fond, var lavere enn tidligere år på 728 millioner. Særlig har det de siste årene vært nedgang i utbetalingene til Det globale partnerskapet for utdanning (GPE), som falt fra 826 millioner i 2021 til 281 millioner kroner i 2022 og 313 i 2023, og UNICEFs tematiske utdanningsfond, som falt fra 429 millioner i 2021 til 274 millioner kroner i 2022 og videre til 70 millioner i 2023. I 2023 var likevel UNICEF den største kanalen for norsk utdanningsbistand med totalt 475 millioner kroner når vi inkluderer beregnet utdanningsstøtte gjennom kjernestøtte, etterfulgt av Redd Barna Norge med 325 millioner og GPE med nevnte 313 millioner.

Les mer om den norske utdanningsbistanden og dykk ned i tallene her:

<https://resultater.norad.no/tema/utdanning>

9. Likestilling og sårbare grupper

9.1. Likestilling og kvinners rettigheter

Regjeringen har en målsetting om at minst 50 prosent av øremerket bistand skal ha likestilling som hoved- eller delmål.²¹ Siden mye av økningen i bistanden de to siste årene har vært knyttet til flyktningutgifter i giverland, som i statistikken ikke kan markeres med likestillingsmarkøren, og bistand gjennom Nansen-programmet, hvor overordnede måltall ikke skal være førende,²² har **andelen av den øremerkede bistanden rettet mot likestilling falt selv om volumet av slik bistand har økt i 2023.**

I 2023 støttet **34 prosent** av den øremerkede²³ bistanden tiltak som hadde kvinners rettigheter og likestilling som et formål, noe som utgjorde **15,5 milliarder kroner**. Seks prosent hadde likestilling som et hovedmål og 29 prosent hadde det som delmål. I løpende kroner er det en vekst på 2,9 milliarder fra 2022, men som andel av bistanden ligger det på samme nivå. Merk imidlertid at tallene for den likestillingsrelaterte bistanden er foreløpige, ettersom det fortsatt er noen avtaler som må gjennomgå grundigere før endelige rapportering til OECD i juli. Endringer kan derfor forekomme.

Holder man bistanden til flyktninger i giverland og Nansen-programmet for Ukraina (post 159.73) utenfor er andelen av bistanden rettet mot likestilling på 44 prosent både i 2022 og 2023, opp fra 42 prosent i 2021.

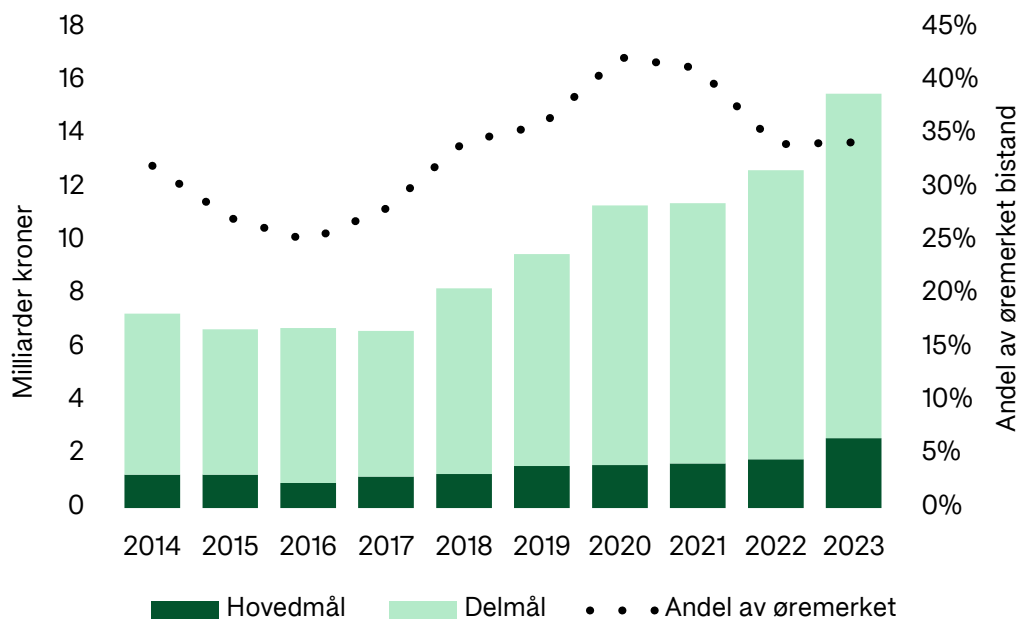
²⁰ Øremerket utdanningsbistand inkludert utdanning i kriser.

²¹ Prop 1S 2023-2024, side 221-222

²² Meld. St. 8 (2023-2024) (regjeringen.no), side 23

²³ Multilateral kjernestøtte og administrasjon markeres ikke med policymarkører.

Figur 9.1: Likestilling, 2014-2023

Afrika var største mottakerregion både for tiltakene som hadde likestilling som hovedmål og delmål. For tiltakene som hadde likestilling som et hovedformål var multilaterale organisasjoner den største partnergruppen, og FNs befolkningsfond (UNFPA) etterfulgt av FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women) var de største partnerne – både blant de multilaterale og totalt. Også for tiltak med likestilling som et delmål var multilaterale organisasjoner størst, etterfulgt av norsk sivilsamfunn. Verdensbankgruppen var den største partneren for slike tiltak, mens Flyktninghjelpen var nest størst. Det er verdt å merke seg at kjernestøtte til multilaterale organisasjoner ikke kan markeres med policymarkører. Kjernestøtten til UN Women, på 100 millioner kroner i 2023, inngår dermed ikke i denne oversikten.

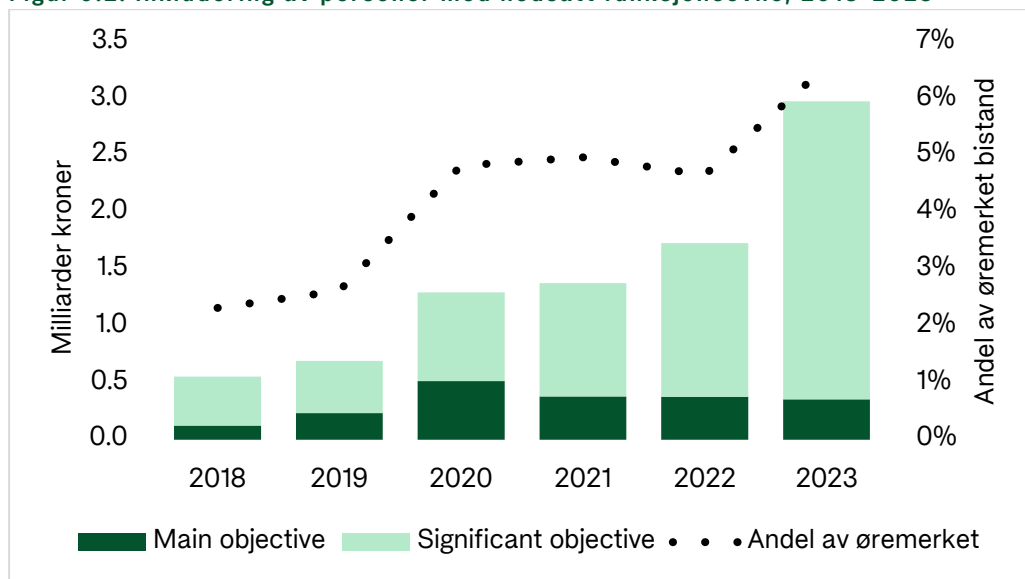
Likestilling har en egen temaside hvor fordelinger på sektorer, partnere og land er tilgjengelig: <https://resultater.norad.no/tema/likestilling>

9.2. Inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne

Fra 2022 til 2023 var det en økning fra fem til syv prosent av den øremerkede bistanden som hadde som hoved- eller delmål å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne. Det utgjorde **3 milliarder kroner** i 2023, opp fra 1,7 milliarder kroner i 2022. Én prosent hadde inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne som hovedmål og seks prosent hadde det som delmål.

Holder man bistanden til flyktninger i Norge og Nansen-programmet for Ukraina utenfor, er andelen for 2023 de samme, men andelen for 2022 økte fra fem til seks prosent.

Figur 9.2: Inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne, 2018-2023

Blant tiltakene som hadde inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne som hovedmål, var norske sivilsamfunnsorganisasjoner største partnergruppe og Atlas-alliansen den klart største partneren - både blant sivilsamfunnsorganisasjonene og totalt. Blant tiltakene som hadde dette som delmål, var de multilaterale organisasjonene største partnergruppe, og UNICEF største partner - både blant de multilaterale og totalt. Afrika var største mottakerregion både for tiltakene som hadde inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne som hovedmål og delmål.

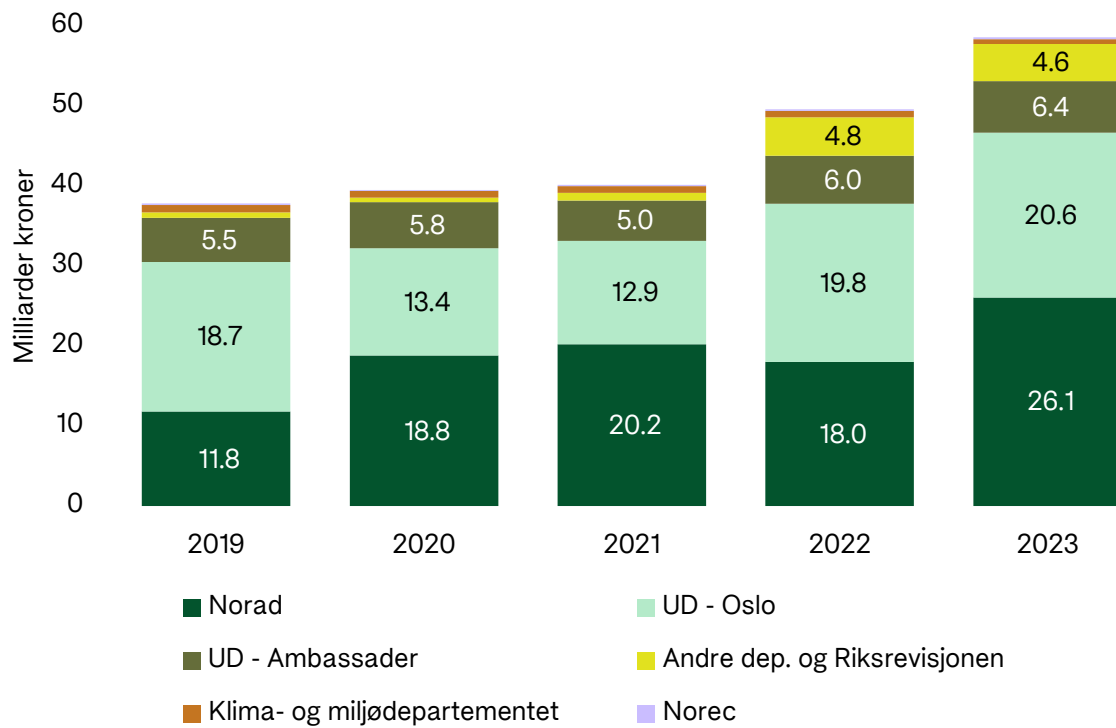
10. Forvaltningen av norsk bistand

Norsk bistand finansieres primært over budsjett til Utenriksdepartementet (programområde 03) men også over Klima og miljødepartementets budsjett (programområde 12 - Klima og skogsatsingen). Selve forvaltningen av bistandsmidlene har i økende grad blitt overført til underliggende Direktorat for utviklingssamarbeid - Norad. Likevel var Utenriksdepartementet, når vi inkluderer ambassadene, største forvalter av norsk bistand i 2023, med 46 prosent (27 milliarder kroner). Norad forvaltet i 2023 45 prosent av den norske bistanden (26,1 milliarder kroner), sammenlignet med kun 12 prosent (4,5 milliarder) i 2016. Denne utviklingen fortsetter også i 2024, hvor blant annet forvaltningen av den humanitære bistanden overføres fra Utenriksdepartementet til Norad.

Kategorien «Andre departementer og Riksrevisjonen» i figuren under øker betydelig fra 2021 (1 milliard kroner) til 2022 (4,8 milliarder) og 2023 (4,6 milliarder). Dette har sammenheng med at forvaltningen av bistandsmidler tilknyttet kostnader for flyktninger i Norge²⁴, som økte betydelig grunnet ukrainske flyktninger, forvaltes av andre departementer enn UD. Justis- og beredskapsdepartementet forvalter klart mest av denne bistanden, med 3,8 milliarder i 2023.

²⁴ Les mer om hvilke kostnader som kan rapporteres som bistand, inkludert norsk rapport, her: [In-donor refugee costs in official development assistance \(ODA\) - OECD](#)

Figur 10.1: Forvaltning av norsk bistand, 2019-2023

Norad